

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN e-REHBERLİK
MODÜLÜNÜN KULLANIMINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

Merve ÇAKIR

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2025

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN e-REHBERLİK MODÜLÜNÜN KULLANIMINA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

(Investigation of School Administrators' Opinions on the Use of the e-Guidance Module)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÇAKIR

Danışman: Doç. Dr. Arzu GÜLBAHÇE

Erzurum
Şubat, 2025

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Merve ÇAKIR tarafından hazırlanan “Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışması 31/ 01 / 2025 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Doç. Dr. Arzu GÜLBAHÇE

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Dr. Öğretim Üyesi Gülçin GÜLER
ÖZTEKİN

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.../.../2025

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Refik DİLBER

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

27 / 02 / 2025

Aslı ıslak imzalıdır

Merve ÇAKIR

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve özellikle tez yazım sürecimin tüm aşamalarında bilgi birikimiyle bana her türlü desteği sağlayan kıymetli danışman hocam sayın Doç. Dr. Arzu GÜLBAHÇE'ye,

Hayatım boyunca varlığıyla bana güç veren, dualarını her zaman arkamda hissettiğim, bugünlere gelmem için beni hep yüreklendiren canım babam Atilla SAVAŞ'a, iyi ve kötü zamanlarımda hep yanımda olan ve benim için sonsuz fedakârlık yapan, hakkını ödeyemeyeceğim güzel annem Asiye SAVAŞ'a, bana hep güvenen ve yanımda olan canım ablam Elif SAVAŞ ve kardeşim Emir SAVAŞ'a,

Hayatıma girdiğinden beri elimi hiç bırakmayan, her zor anımda bana sonsuz destek ve moral veren ve tez sürecimde benim içim çokça özveride bulunan, sabır gösteren yol arkadaşım, sevgili eşim Mehmet ÇAKIR'a, son olarak minicik kalbiyle hayatımda kocaman yer edinen, tek bir gülümsemesiyle tüm stresimi unutturan ve farkında olmadan bana en büyük desteği veren canım oğlum Ömer Ali ÇAKIR'a

Sonsuz teşekkürlerimle....

Merve ÇAKIR

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ OKUL YÖNETİCİLERİNİN e-REHBERLİK MODÜLÜNÜN KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Merve Çakır

Şubat 2025, 70 Sayfa

Amaç: Bu çalışmada okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşlerini almak amaçlanmaktadır. Modülün avantajları, eksik yönleri ve modüle neler eklenebileceğiyle ilgili okul müdürlerinin görüşlerinin alınması da alt amaçlar olarak belirlenmiştir.

Yöntem: e-Rehberlik modülüne ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinin tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmada kullanılacak olan yöntem, nicel araştırma yöntemlerine dayalı bir tarama çalışmasıdır. Veriler, araştırmacının geliştirdiği bir anketle toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Muş ilinde görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Örneklem yöntemlerinden ise basit tesadüfî (rastgele) yöntem ile internet üzerinden gönüllü olan katılımcıların araştırmaya katılması sağlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 26 programı ile analiz edilmiştir. Anket maddelerinin t-testi, frekans ve yüzdelik istatistiklerine bakılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya toplamda 238 okul müdürü katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre okul yöneticilerinin %80,7'sinin modülü açık ve anlaşılır bulduklarını, %77,3'ünün modülü aktif kullandıklarını, %83,2'sinin modülün PDR hizmetlerine katkı sağladığını düşündüğünü, %82,4'ünün modülün PDR hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini arttırdığını düşündüğünü, %78,5'inin okul psikolojik danışmanlarının bireysel ve grup görüşmelerinin kolaylıkla takip ettiğini, %51'inin haftalık planı takip etmediğini, %49,2'sinin modülün tercih dönemlerinde kolaylık sağlamadığını, %83,6'sının özel hedefleri kolaylıkla sisteme girdiğini, %84,8'inin yönlendirme formlarını kolaylıkla RAM'a gönderdiğini, %84,4'ünün yıllık planı kolaylıkla onayladığını, %76,1'inin modülü oldukça yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Yapılan t-testi analizinde ise katılımcıların okul türü ve kıdem yıllarına göre e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte modüle; rehber öğretmenler için online eğitim içeriği yüklenebileceği, sınıf rehber öğretmenlerine veri girişi yapma yetkisi verilebileceği, velilerin de istatistiklere ulaşma imkânı sunulabileceği gibi özelliklerin eklenebileceğini ifade etmişlerdir.

Sonuç: Bu çalışmada elde edilen verilere göre okul yöneticileri modülü aktif kullanmaktadır ve modülün açık ve anlaşılır bulmaktadırlar, modülün pdr hizmetlerine katkı sağladığını düşünmektedirler, özel hedef girişi, yönlendirme işlemleri ve yıllık planı onaylama işlemlerini kolaylıkla yapmaktadırlar, haftalık planı takip etmemektedirler ve modülü yeterli bulmaktadırlar. Elde edilen verilere göre modülde haftalık plan bölümü geliştirilebilir ya da daha işlevsel hale getirilebilir, okul yöneticilerinin rehber öğretmenler tarafından oluşturulan haftalık plan bölümüne dair görüş bildirmesi istenebilir böylelikle haftalık planın daha işlevsel kullanılması sağlanabilir, okul yöneticilerinin okulda yürütülen rehberlik faaliyetleriyle ilgili görüşleri sistem üzerinden yapılabilir, tercih dönemlerinin daha verimli geçmesi için bu dönemle ilgili çeşitli içerikler modülde toplanabilir. Bu verilerin alan yazını zenginleştireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: e-Rehberlik modülü, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, okul yöneticileri, rehber öğretmen, psikolojik danışman

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS' OPINIONS ON THE USE OF THE E-GUIDANCE MODULE

Merve ÇAKIR

January 2025, 70 Pages

Purpose: This study aims to get the opinions of school administrators regarding the use of the e-Guidance module. Obtaining the opinions of school principals about the advantages of the module, its shortcomings and what can be added to the module were also determined as sub-objectives.

Method: The method to be used in this research, which aims to determine the opinions of school administrators regarding the e-Guidance module, is a screening study based on quantitative research methods. Data were collected with a survey developed by the researcher. The population of the research consists of school administrators working in Muş province. Since it would be difficult to reach the entire universe, sampling was used. Participants who volunteered over the internet were recruited to participate in the research using the simple random method, one of the sampling methods. The data obtained was analyzed with SPSS 26 program. Frequency and percentage statistics of the survey items were examined.

Findings: A total of 238 school principals participated in the study. According to the findings, 80.7% of the school administrators found the module clear and understandable, 77.3% of them actively used the module, 83.2% of them thought that the module contributed to the counseling and guidance services, 82.4% of them thought that the module increased the controllability of counseling and guidance services, 78.5% of them thought that the individual and group interviews of school counselors were easily followed, 51% did not follow the weekly plan, 49.2% stated that the module did not facilitate preference periods, 83.6% easily entered special goals into the system, 84.8% easily sent referral forms to CRC, 84.4% easily approved the annual plan, and 76.1% found the module quite sufficient. In the t-test analysis, it was found that there was a significant difference between the opinions of the participants regarding the use of the e-guidance module according to their school type and seniority years. In addition, they stated that features such as online training content for guidance counselors, authorization for class counselors to enter data, and the opportunity for parents to access statistics could be added to the module.

Conclusions: According to the data obtained in this study, school administrators use the module actively and find the module clear and understandable, they think that the module contributes to counseling services, they can easily enter special goals, orientation procedures and approve the annual plan, they do not follow the weekly plan and they find the module sufficient. According to the data obtained, the weekly plan section in the module can be improved or made more functional, school administrators can be asked to give their opinions on the weekly plan section created by guidance counselors so that the weekly plan can be used more functionally, school administrators' opinions about the guidance activities carried out in the school can be made through the system, and various content related to this period can be collected in the module to make the preference periods more efficient. It is thought that these data will enrich the literature.

Keywords: e-Guidance module, guidance and psychological counseling services, school administrators, guidance counselors, psychological counselors

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	2
Araştırmanın Sınırlılıkları	3
Araştırmanın Varsayımları	4
Terim ve Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	5
Öğrenci Kişilik Hizmetleri	5
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri	7
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Amacı	9
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin İlkeleri	9
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi	10
Gelişimsel Rehberlik Yaklaşımı	12
Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları	13
e-Rehberlik Modülü	14
e-Rehberlik Modülünün Kullanılma Amaçları	15
e-Rehberlik Modülünde Yapılan İşlemler	15
e-Rehberlik Modülünü Kimler Hangi Amaçla Kullanır?	16
e-Rehberlik Modülüne Nasıl Giriş Sağlanır?	18
e-Rehberlik Modülünde Veri Girişi Yaparken Görüntülenen Başlıklar	18
e-Rehberlik Modülünde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı Hazırlama	19

Yapılan Çalışmaların Veri Girişi	20
Veri Girişlerinin Raporlanması	21
Öğrenci Yönlendirme İşlemlerinin Yapılması	21
Tercih Danışmanlığı Ekranı	22
e-Rehberlik Modülünün Kullanılmayacağı Durumlar	22
İlgili Araştırmalar	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	24
Yöntem	24
Araştırma Modeli	24
Evren ve Örneklem	24
Veri Toplama Araçları	25
Uygulama Süreci	26
Verilerin Analizi	26
Araştırmacı Rolü	26
Geçerlik- Güvenirlik	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	28
Bulgular	28
BEŞİNCİ BÖLÜM	41
Tartışma ve Sonuç	41
Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülüne İlişkin Görüşleri Arasında Okul Türü ve Kıdem Yılına Göre Anlamlı Fark Var Mıdır?	41
Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülüne İlişkin Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma	41
Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Eksik Yönleriyle İlgili Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma	44
Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülüne Neler Eklenebileceğiyle İlgili Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma	45
Sonuç	45
Öneriler.....	46
Uygulayıcılara Öneriler	46
Araştırmacılara Öneriler	46
KAYNAKÇA	47
EKLER	52
ÖZ GEÇMİŞ.....	56

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri</i>	28
Tablo 2. <i>Okul Yöneticilerinin E-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Bağlı Değişimi</i>	29
Tablo 3. <i>Okul Yöneticilerinin E-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Okul Türüne Bağlı Değişimi</i>	30
Tablo 4. <i>Okul Yöneticilerinin Mesleki Kıdemlerinin Okul Türüne Bağlı Değişimi</i>	30
Tablo 5. <i>e-Rehberlik Modülü Açık ve Anlaşılır Bir Modüldür</i>	31
Tablo 6. <i>e-Rehberlik Modülünü Aktif Olarak Kullanırım</i>	31
Tablo 7. <i>Okulumda Görev Yapan Okul Psikolojik Danışmanı/ları e-Rehberlik Modülünü İşlevsel Kullanır</i>	32
Tablo 8. <i>e-Rehberlik Modülü PDR Hizmetlerinin Yürütülmesinde Kolaylık Sağlamıştır</i>	32
Tablo 9. <i>e-Rehberlik Modülü Rehberlik Hizmetlerinin Kontrol Edilebilirliğini Arttırmıştır</i> ..	33
Tablo 10. <i>Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Bireysel Görüşmelerini Modülden Kolaylıkla Takip Edebiliyorum</i>	33
Tablo 11. <i>Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Kaç Bireye Ulaştığını Modülden Kolaylıkla Takip Ediyorum</i>	34
Tablo 12. <i>Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Grup Çalışmalarını Modülden Kolaylıkla Takip Edebiliyorum</i>	34
Tablo 13. <i>Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Hafta Boyunca Sürdüreceği Çalışmaları Haftalık Plan Bölümünden Takip Ederim</i>	35
Tablo 14. <i>e-Rehberlik Modülü Tercih Dönemlerinin Kolay Yürütülmesine Katkı Sağlamıştı</i> .	35
Tablo 15. <i>Okulun Özel Hedeflerini Modülden Kolaylıkla Seçebiliyorum</i>	36
Tablo 16. <i>e-Rehberlik Modülü Bana Karmaşık Geliyor</i>	36
Tablo 17. <i>Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Çalışmalarını Modül Üzerinden Takip Etmek Bana Zor Geliyor</i>	37
Tablo 18. <i>Öğrenci Yönlendirme Formlarını Modül Üzerinden Kolaylıkla Onaylayıp RAM'a Gönderebiliyorum</i>	37
Tablo 19. <i>Öğrenci Yönlendirme İşlemlerini Kâğıt Üzerinden Yapmak Bana Daha Kolay Gelir</i>	38
Tablo 20. <i>Modülü Oldukça Yeterli Buluyorum</i>	38
Tablo 21. <i>Okulun Yıllık Planını Modül Üzerinden Kolaylıkla Onaylıyorum</i>	39

Tablo 22. <i>e-Rehberlik Modülü Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesine Katkı Sağlamamıştır</i>	39
Tablo 23. <i>Modülün Eksik Yönleri Olduğunu Düşünüyorum</i>	41
Tablo 24. <i>Sizce Modüle Hangi Özellikler Eklenmeli</i>	41

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. <i>e-Rehberlik Giriş Sayfası</i>	18
Şekil 2. <i>Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programını Giriş Ekranı</i>	20
Şekil 3. <i>Normallik Değeri Histogramı</i>	29

KISALTMALAR ve SİMGELER DİZİNİ

EBA	:Eğitim Bilişim Ağı
KGRP	:Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı
MEB	:Millî Eğitim Bakanlığı
PDR	:Psikolojik Danışma ve Rehberlik
RAM	:Rehberlik ve Araştırma Merkezi
SPSS	:Statistical Package for the Social Sciences

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Yirmi birinci yüzyılın değişen koşulları ve bireylerin bu koşullara uyum sağlama çabası pek çok ihtiyacı beraberinde getirmiştir (Ültanır, 2005). Bu süreçte bireylerin yaşadığı uyum problemleriyle başa çıkması, kendini gerçekleştirebilmesi, daha mutlu bir yaşam sürebilmesi için psikolojik yardım alanları bulunmaktadır. Günümüzde bireylerin duygusal, fiziksel ve sosyal alanda gelişimini desteklemek için başvurulmuş birincil alanlardan birisi eğitimidir (Yüksel, 2003). Watts'a göre bu amaçla eğitim kurumlarında verilen hizmetler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleridir (Gök & Parmaksız, 2018).

Watts (2002), okullarda yürütülen PDR hizmetlerinin geçmişten bugüne sürekli olarak kendini yenilediğini belirtmiştir. Bu yeniliklerin en temel sebebi teknolojik gelişmelerdir (Yaşar, 2023). Teknolojinin her alanda kendini göstermesiyle birlikte psikolojik danışma ve rehberlik alanında da kendine yer bulduğunu görmekteyiz. Türkiye'de e-dönüşüm uygulamasıyla hayata geçirilen çeşitli internet tabanlı uygulamalar oluşturulmaya başlanmıştır (Sarıtış vd., 2013). E-dönüşüm uygulamasını başarılı bir şekilde başlatan ve ilerleten kurumlardan birisi MEB'dir (Yaşar, 2023). 2000'li yıllara kadar ülkemizde, Bilgisayarlı Meslek Rehberliği gibi başlatılan girişimler haricinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine internet ve web tabanlı uygulamaların entegrasyonu sınırlı seviyede kalmıştır (Kuzgun & Sözüalan, 2000). 2010'lu yılların başlarından itibaren okullardaki teknolojik alt yapılar güçlendirilmeye başlanmıştır ve Eğitim Bilişim Ağı gibi yeni web tabanlı uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023). Bu teknolojik gelişmeler ve eğitimdeki dijital dönüşüm uygulamaları, PDR hizmetlerine de yansımaya başlamıştır. 2017 yılında MEB'in rehberlik faaliyetlerinin planlanması ve rapor haline getirilmesi için web tabanlı bir sistemin oluşturulması girişimleri olmuştur (Tagay & Karataş, 2018). Nihai olarak da 2019 yılında okul psikolojik danışmanlarının kullanımına açılan bir sistem olan e-Rehberlik modülü geliştirilmiş ve hayata geçirilmiştir. Mevcut sistemdeki e-Rehberlik modülünün amacı genel olarak PDR hizmetlerini daha somut hâle getirmek, değerlendirilebilir programlar oluşturmak, daha sistemli hizmetler sunmaktır (Canpolat, 2020).

e-Rehberlik modülüne ilişkin ülkemizde çok sınırlı araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırmalarla ilgili alanyazın bölümünde daha ayrıntılı bilgi verilecektir fakat genel çerçevede

bakıldığında, araştırmalar modülünün kullanımı ve PDR hizmetlerine katkılarıyla ilgili psikolojik danışmanların görüşlerini alarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada ise okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleri incelenmek istenmiştir. Araştırmanın okul yöneticileriyle yapılmasının en önemli sebebi, okul müdürlerinin bu sistemin en önemli paydaşlarından biri olmasıdır. Yapılan çalışmanın sonunda okul yöneticilerinden alınan görüşlerin istatistik sonuçları değerlendirilerek modüle farklı bir bakış açıları katmak hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

2019 yılında, rehberlik hizmetlerinin verimliliğini arttırmak adına web tabanlı bir sistem olan e-Rehberlik modülü kullanılmaya başlanmıştır (Canpolat, 2020). Ülkemizde bu modülle ilgili çok sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bunlardan birisi Canpolat'ın 2020 yılında yaptığı araştırma, bir diğeri ise Tagay ve Karataş'ın (2018) yılında yaptığı araştırmadır. Canpolat (2020), yarı yapılandırılmış görüşme yaparak 25 psikolojik danışmandan modülle ilgili görüşler almıştır. Tagay ve Karataş ise e-Rehberlik modülü kapsamında rehberlik hizmetlerinin planlanmasına ilişkin 16 psikolojik danışman görüşü alarak araştırmalarını gerçekleştirmiştir. Ve son olarak 2023 yılında Yaşar, e-Rehberlik modülünün rehberlik hizmetlerine katkısına dair rehber öğretmenlerin görüşlerini almıştır. 24 psikolojik danışmana ulaşarak yarı yapılandırılmış görüşmelerle araştırmasını gerçekleştirmiştir. Bu araştırmanın amacı da e-Rehberlik modülünün kullanımıyla ilgili okul yöneticilerinin görüşlerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Bu bağlamda da aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülüne ilişkin görüşleri nelerdir?
- Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün avantajlarına yönelik görüşleri nelerdir?
- Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün eksik yönleriyle ilgili görüşleri nelerdir?
- Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülüne neler eklenebileceğıyle ilgili görüşleri nelerdir?
- Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülüne ilişkin görüşleri arasında okul türü ve kıdem yılına göre anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Ülkemizde e-Rehberlik modülünün kullanılmaya başlanmasının ardından modülle ilgili yapılan araştırmaların yalnızca psikolojik danışmanların modülle ilgili görüşlerini içerdığı görülmektedir. Okul yöneticilerinin görüşlerine, yapılan araştırmalarda rastlanmamıştır. Bu araştırmadaki en önemli nokta e-Rehberlik modülüyle ilgili okul yöneticilerinin görüşleri incelenerek konuya farklı bir pencere açmak ve alan yazını zenginleştirmektir.

e-Rehberlik modülünün paydaşlarından birisi okul yöneticileridir. Okul yöneticileri modül üzerinden çeşitli işlemler gerçekleştirebilmektedirler. Okulun yıllık rehberlik ve psikolojik danışma planını onaylayıp RAM'a göndermek, haftalık planı takip etmek, okulun özel hedef girişini yapmak, öğrenci yönlendirme formlarını onaylayıp RAM'a göndermek, okul rehber öğretmenin bireysel ve grup çalışmalarının raporlarına ulaşarak okul rehberlik hizmetlerinin takibini yapmak gibi işlemler okul yöneticilerinin modül üzerinden yapması gereken çalışmalardır (e-Rehberlik Modülü, 2020). Okul yöneticilerinin bu işlemleri uygulayıp uygulamadığıyla ilgili ülkemizde yapılan araştırmalarda rehber öğretmenlerden bazı görüşler alındığı görülmüştür. Örneğin Yaşar (2023)'ün yaptığı çalışmada rehber öğretmenlerin okul idarecilerinin sistem üzerinden yeterince takip etmedikleri görüşü elde edilmiştir. Bu veriden de yola çıkarak okul yöneticileri modülü ne kadar aktif kullanıyor, rehber öğretmenleri yeterince takip ediyorlar mı, öğrenci yönlendirme işlemlerini kolaylıkla onaylayıp Ram'a gönderiyorlar mı, gibi konular üzerinde durularak okul yöneticilerinin modülü kullanım durumları araştırılmak istenmiştir. Elde edilen bulguların da modülün yazılımsal anlamda geliştirilmesi ve değiştirilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Okul yöneticileri e-Rehberlik modülünün kullanıcı kısmını oluşturan bir kitledir (e-Rehberlik modülü, 2020). Dolayısıyla okul müdürlerinin modülün avantajlarını ve eksik yönlerini değerlendirmesi, modüle neler eklenebileceğiyle ilgili görüşlerinin alınması yine modülde bir değişim ihtiyacı doğduğu taktirde, araştırmacılara yol göstermesi açısından oldukça yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak araştırmada okul yöneticilerinin modülle ilgili görüşlerinin kıdem yılı ve okul türüne göre değişip değişmediği de incelenerek araştırma zenginleştirilmek istenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma, 2024-2025 eğitim öğretim yılında Muş'ta görev yapan tüm resmi ve özel okullarda görev yapan okul müdürleri ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan anket formundan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Okul müdürlerinin çalışmaya gönüllü katıldıkları ve sorulara saydam ve içten bir şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

Terim ve Tanımlar

e-Rehberlik modülü: Okul PDR hizmetlerinin, okullarda ve Rehberlik ve Araştırma merkezlerinde sistemli bir şekilde yürütülmesini sağlayan ve Bakanlık personeli tarafından görev alanlarına göre izlendiği modüldür (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

Genel hedef: Her eğitim öğretim yılında okullarda zorunlu çalışılması gereken ve bireylerin ihtiyaçları gözetilerek hazırlanan, Bakanlığın belirlediği hedeftir (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

Hesap verebilirlik: Okul PDR hizmetlerinin verimliliğini arttırmak amacıyla çalışmaların ölçülebilir bir şekilde sürdürülmesidir (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

Yerel hedef: Her eğitim öğretim yılında okullarda zorunlu çalışılması gereken ve bireylerin ihtiyaçları gözetilerek hazırlanan, İl Yürütme Komisyonları tarafından il bazında belirlenen hedeftir (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Öğrenci Kişilik Hizmetleri

Okullar yalnızca öğrencilere akademik beceriler sunan kurumlar değildir. Bireylere özel eğitim, sağlık, sosyal etkinlikler, psikolojik danışma hizmetlerini de içinde barındırmaktadır. Bu hizmetlerin tümüne de öğrenci kişilik hizmetleri denir (Çetinkaya, 2017). Öğrenci kişilik hizmetleri bireylerin ihtiyaçlarına göre çeşitlilik ve değişkenlik göstermektedir. Bireylerin ihtiyaçlarının değişmesiyle birlikte de bu hizmetlerin önemi gün geçtikçe artmaktadır (Odabaşı, 2013).

Eğitime geleneksel fonksiyonların yanı sıra çağın ilerlemesiyle birlikte gelişmiş fonksiyonlar da eklenmiştir. Bunlardan birisi öğrenci kişilik hizmetleridir. Öğrenci kişilik hizmetlerinin, öğrencilerin yeme-içme, kalacak yer, bedensel ve psikolojik sağlık ve sosyal aktivitelerin yanında öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarmak, ilgi alanları ve becerileri doğrultusunda gerekli yönlendirmeleri yapmak, sosyal gelişimlerini desteklemek gibi alanları da kapsamaktadır (Kuzgun, 2000).

Öğrenci kişilik hizmetlerinin amacı öğrencilerin problemlerine karşı gerçekçi çözümler üretmelerine destek olmaktır. Öğrencilerin eğitim sürecine engel olan etmenlerin tespit edilerek bu eksiklikleri ortadan kaldırmak esastır. Bu engeller ortadan kaldırıldığında öğrencinin eğitim kurumundan tam anlamıyla faydalanması sağlanmış ve böylelikle öğrencinin de tam kapasiteyle gelişimine destek olunmuş olacaktır (Kepçeoğlu, 1994).

Öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında çeşitli hizmetler bulunmaktadır. Bunlar; sağlık hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri, rehberlik hizmetleri, özel yetiştirme hizmetleri ve sosyal ve kültürel hizmetlerdir (Yeşilyaprak, 2014).

Sağlık Hizmetleri: Öğrenci kişilik hizmetlerinin önemli bir parçası olan sağlık hizmetleri kapsamında bireyler için sağlık konusunda çeşitli önlemler almak, bireylere çeşitli sağlık konuları içeren eğitimler vermek ve gerektiğinde yönlendirme yapabilmek adına sağlık taramaları yapmak gibi önemli hizmetler sunulur (Yeşilyaprak, 2014).

Sosyal Yardım Hizmetleri: Öğrenci kişilik hizmetleri bireylerin sosyal hayatta karşılaşılabilecekleri sorunları önlemeye yönelik hizmetler sunmaktadır. Bunlar içerisinde yer alan sosyal yardım hizmeti, bireylere burs, kredi gibi para yardımı hizmetlerini, yurt ve

pansiyon gibi kalacak yer imkanlarını, yemekhane ve kantin gibi beslenme hizmetlerini içermektedir ve bu konularda öğrencilere gerekli imkanları sunmayı hedefler (Yeşilyaprak, 2014).

Özel Yetiştirme Hizmetleri: Öğrenci kişilik hizmetleri, bireylerin eğitim konularındaki ihtiyaçları için de gerekli önlemleri almayı amaçlar. Özel yetiştirme hizmetleri kapsamında bireyin başarısız ve eksik olduğu noktalarda çeşitli yetiştirme çalışmaları, varsa özel yeteneklerini geliştirmek için imkânlar sunmak, bireyin, ihtiyacına yönelik hazırlık kurslarına yönlendirme çalışmaları bulunmaktadır (Yeşilyaprak, 2014).

Sosyal ve Kültürel Hizmetler: Bu hizmetler içerisinde bireylerin boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için gerekli eğitimlerin verilmesi, ilgilerine yönelik faaliyetleri planlama gibi çalışmalar bulunmaktadır (Yeşilyaprak, 2014).

Rehberlik Hizmetleri: Bireylere sunulan rehberlik hizmetleri kendi içerisinde pek çok hizmeti barındırır. Bu hizmetlerden birisi psikolojik danışma hizmetleridir. Psikolojik danışma, bireyin önemli konularda karar verebilme ve problemlerini çözebilme gereksinimlerini karşılayarak gelişim sürecine yardımcı olmak adına bireylere verile psikolojik yardım olarak tanımlanmaktadır (Gibson & Mitchell, 1990). Psikolojik danışma hizmetleri okullarda bireylerin uyum problemlerini, başarısızlıklarını, karar vermede yaşadıkları sorunları çözebilmeleri için sunulan bir yardımdır. Bu hizmeti alanında uzman kişiler verir, dolayısıyla profesyonel bir hizmet olduğu söylenebilir (Yeşilyaprak, 2014).

Rehberlik hizmetlerinden bir diğeri ise oryantasyon hizmetleridir. Oryantasyon, öğrencileri yeni bir duruma ya da yeni bir ortama alıştırmayı amaçlar. Bu hizmette en önemli şey henüz yeni bir durumun başında gerekli hazırlıklar yaparak ve organize olarak bireyi hazırlamaktır. Bu hizmet kapsamında öğrencilere çeşitli geziler, okulu ve çevresini tanıtmak, tanışma etkinlikleri, okulun imkanları hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır (Yeşilyaprak, 2014).

Rehberlik hizmetlerine dahil olan bir diğeri ise bireyi tanıma hizmetleridir. Bu hizmette öğrencilerin ilgileri, yetenekleri, başarıları, beklentileri, ailevi imkanları gibi çeşitli bilgiler edinilerek bireye çeşitli konularda yardımcı olmak amaçlanır. Bireyi tanıma hizmetlerinin en önemli amacı bireyin kendisini tanıyabilmesini ve keşfedebilmesini sağlamaktır. Şüphesiz tanıma çalışmalarında sınıf öğretmenleri ile okul rehber öğretmenleri işbirliği içinde çalışırlar. Özellikle öğrencinin kariyer basamaklarında ona yol göstermeyi hedeflerler (Yeşilyaprak, 2014).

Bilgi Toplama ve Yayma: Bu hizmette bireyin ihtiyaç duyduğu ve ona fayda sağlayacak her türlü bilgiyi onun yararına sunma çalışmalarıdır. Örneğin seçmeli derslerin olduğu bir okulda derslerle ilgili genel bilgilerin toplanıp öğrencilere aktarılması bu hizmet içerisine girer. Ya da liseye hazırlanan öğrenci gruplarına liseler hakkında kapsamlı bilgiler toplayıp onlara aktarmak yine bu hizmetin önemli bir parçasıdır. Ya da üniversiteye hazırlanan öğrencilere üst öğrenim kurumlarının imkanları, şartları, avantajları, dezavantajları gibi bilgilerin aktarılması bu hizmet kapsamında uygulanır (Yeşilyaprak, 2014).

Yöneltme ve Yerleştirme: Bu hizmet kapsamında öğrencilerin uygun mesleğe, okula, sosyal aktiviteye, staj çalışmalarına, uygun branşa yerleşebilmesi için verilen bir yardım hizmetidir (Yeşilyaprak, 2014).

İzleme ve Değerlendirme: Bu hizmet, bireylere verilen diğer tüm hizmetlerin takibini ve değerlendirmesini yapmayı amaçlar. Örneğin oryantasyon çalışmaları öğrencilere ne düzeyde katkı sağladı? Okuldan mezun olanlar neler yapıyor? Yapılan rehberlik çalışmaları okuldaki paydaşları ne ölçüde ve nasıl etkiledi? Gibi sorulara cevap arayan bir hizmettir (Yeşilyaprak, 2014).

Öğrencilerin kişilik gelişimlerinin ve akademik gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında okullarda pek çok hizmetin sunulduğunu görülmektedir. Bunlardan birisi olan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ayrıntılı bir şekilde ele alınıp kapsamlı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri

Ülkemizde uygulanmakta olan eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri önemli bir yere sahiptir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğrenciye verilen öğretiminin yanında, kişiliğinin tam anlamıyla gelişmesini amaç edinen hizmetler bütünüdür (Yeşilyaprak, 2012). Bu kapsamda sürdürülen psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin bireylerin psikososyal ve akademik gelişimlerine katkı sağlaması beklenmektedir. Dolayısıyla bu beklentilerin karşılanmasında başta okul yöneticileri olmak üzere öğretmenlere, velilere ve merkezde yer alan psikolojik danışmanlara önemli görevler düşmektedir (Karataş & Polat, 2013).

PDR hizmetleri kapsamı çok geniş olan, dolayısıyla pek çok yönden ele alınabilecek bir kavramdır. Fakat genel anlamda rehberlik hizmetleri olarak incelendiği için öncelikle rehberliğin literatürdeki tanımlarını incelemekte fayda görülmektedir. Çeşitli araştırmalar sonucunda rehberliğin tanımı şu şekilde yapılabilir: Rehberlik, bireylere psikolojik yardımda bulunan, yol gösteren, kişinin kendi potansiyelini tanımasını sağlayan, kişiye farklı pencereler açan, bireyin bağımsızlığını kazanarak kendisinin davranışlarının ve toplumun sorumluluğunu

almasına yardımcı olan, uzmanlarca verilmesi gereken profesyonel hizmetler bütünüdür (Derelioğlu, 2008; Glanz, 1974; Öncül, 2000; Yeşilyaprak, 2012; Yüksel, 2008).

Eğitimin işlevlerinden biri de okuldaki her öğrencinin akademik, kariyer, kişisel ve sosyal potansiyelini tam olarak kullanmasına yardımcı olmak, onlara çeşitli fırsatlar sağlamaktır. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin işlevi eğitimin vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir (Yeşilyaprak, 2016). PDR hizmetleri, bilimsel yöntemler kullanılarak profesyoneller tarafından sağlanan bilimsel ve teknik bir yardımdır. Psikolojik danışmanlık ise, bireylerin kişisel, kariyer, sosyal ve akademik yaşamlarında onları destekleyen ve bu alanlardaki sorunları çözmelerine yardımcı olan bir ruh sağlığı alanıdır (Şahin, 2018).

Elbette yardım etmek kavramı kişinin kendi adına karar vermesi olarak anlaşılmamalıdır. Bu destek, bireylerin var olan seçeneklerinin farkına varmalarını sağlayarak kendileri için en uygun kararları almalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. PDR hizmetleri ilk olarak Amerika'da yürütülmeye başlanmıştır. Türkiye'de bu hizmetlerin adı başlangıçta sadece "rehberlik" iken sonrasında "psikolojik danışma ve rehberlik" hizmetleri haline gelmiştir (Doğan, 1997). “Rehberlik” ve “psikolojik danışma” kavramları birbirinden ayrılmayan ve birbirini tamamlayan iki kavram olarak karşımıza çıkar (Altıntaş, 2021).

Öğrencilerin yalnızca bilişsel alanlarda gelişmiş olması onların iyi bir eğitim aldıkları anlamına gelmemektedir. Okulun ilk yıllarında, çocukların ihtiyacı olan akademik becerilerin yanı sıra tutum, ilgi ve yeteneklerinin de geliştirilmesi gerekir. Okullarda farklı kişilik, değer, yetenek, ilgi ve ihtiyaçlara sahip birçok çocuk bir arada eğitim görmektedir. Bu kadar farklı özelliklere sahip öğrencilerin bulunduğu bir okulda her öğrencinin gerçek potansiyelini ortaya çıkarması gerekir. Modern eğitim yaklaşımlarının genel amacı öğrencilerin her alanda gelişmelerine yardımcı olmaktır. Bu anlayış da PDR hizmetlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır (Dikmen, 2023).

Psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetleri, tek bir uygulamanın yürütülmesiyle gerçekleşen faaliyetler olarak görülmemelidir. Yapılan faaliyetlerden verimli ve hedeflenen sonuçlara ulaşmak, birbiriyle bağlantılı ve belirli adımlarla yürütülen faaliyetleri beraberinde getirir ve belli bir zaman gerektirir. Bu nedenle psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sürekli bir hizmet alanı olarak görülmelidir. Dolayısıyla bu hizmetler, sürekli gelişmeye devam eden topluluklardaki bireylerin değişen ihtiyaçlarını belirleyebilmeli ve bu ihtiyaçlara cevap verebilmelidir (Herr, 1999). Okul PDR hizmetleri, öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımalarına, var olan potansiyellerini ve fırsatları daha iyi değerlendirmelerine, gerçekçi kararlar almalarına ve karşılarına çıkan engellerle daha iyi başa çıkmalarına yardımcı olur. Sorunlarla baş etmeye ve çevreye uyum sağlamaya yönelik bir hizmettir (Güven, 2009).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Amacı

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacı, kendini tanıyabilen, karşısına çıkan akademik ve kariyer fırsatlarını değerlendirebilen, sorumluluk bilinciyle hareket eden bireyler yetiştirmektir. Bununla birlikte PDR hizmetleri, toplumdaki varlığını devam ettirmek için bireyleri kişilik, mesleki ve eğitsel olarak da geliştirmeyi amaçlar (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

PDR hizmetleri esas olarak bireyin gelişimsel ihtiyaçlarını dikkate alır ve maksimum verimliliği sağlayacak hedefler belirler (Nazlı, 2020). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin verildiği yerlerde genelden özele doğru amaçlar belirlenir ve hizmetler bu amaçlar doğrultusunda verilir (Keskin, 2022). Bu hizmetlerin verildiği okullarda da millî eğitimin belirlediği genel amaçlara ulaşmak hedeflenir (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020). Son olarak psikolojik danışma ve rehberliğin amacı, bireyin önce kendini tanıması, kabul etmesi, sonrasında çevresini tanıyıp kabul etmesinin ardından kendini tam kapasiteyle gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır (Yeşilyaprak, 2012). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde, bireyin nihai hedefi kendini gerçekleştirmektir. PDR hizmetleri de bu hedefe ulaşmak için bireyi hayat boyunca desteklemeyi hedefler. Çünkü kendini gerçekleştirmek, belli bir anı değil hayat boyu devam eden bir süreci kapsar. PDR hizmetleri kişinin potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesine yardımcı olarak bu nihai hedefe ulaşmasını amaçlar (Çetinkaya, 2009).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin İlkeleri

Psikolojik danışma ve rehberlik ilkeleri, bazı felsefi ve psikolojik temellere dayanmaktadır (Can, 2003). Literatürde pek çok ilke bulunmaktadır ve bu ilkeler birbirini tamamlama veya açıklama niteliğindedir (Kepçeoğlu, 2004). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin literatürdeki çeşitli ilkeleri aşağıda listelenmiştir.

- PDR hizmetleri, profesyonellerce yürütülen ve belli bir program dahilinde, planlı olarak verilen hizmetlerdir (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020). Okul yöneticileri ve eğitimciler, okulun idare ve eğitim öğretimiyle birlikte okulun psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin de yürütülmesinden mesuldürler. Okul psikolojik danışmanları bu konuda öğretmen ve idarecilere rehber olmalıdır (Uz-Baş, 2009).
- PDR hizmetleri bireyi fiziksel, bilişsel, toplumsal ve duygusal yönden geliştirecek şekilde bütüncül bir anlayışla ilerlemelidir (Kepçeoğlu, 1990; MEB, 2020).

- PDR hizmetleri bütün öğrencilere yönelik verilir ve önleyicilik ve geliştiriciliği kapsamalıdır (MEB, 2020).
- PDR hizmetleri sadece öğrencinin ihtiyaçlarına yönelik değil, aynı zamanda okulun tüm imkanlarını ve ihtiyaçlarını gözetenek yürütülmelidir (MEB, 2020). PDR hizmetleri belli bir program dahilinde verilir ve bu programlar standart değildir. Her okulun kendi ihtiyacı doğrultusunda oluşturulur, uygulanır ve değerlendirilir (Girgin, 2004).
- PDR hizmetleri bakanlığın belirlediği etik kurallar çerçevesinde sürdürülmelidir (MEB,2020).

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sıralanan bu ilkelere uygun olarak yürütülmelidir. İlkelerin göz ardı edilmesi halinde nihai amaçlara ulaşlamamış olur ve yeterli verim alınmamış olur (Topcu, 2014).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin başlangıcı, 20. Yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri'nde olmuştur (Granello & Young, 2012; Hartung & Blustein, 2002; Schmidt, 2014). Tıpkı diğer meslekler gibi psikolojik danışmanlığın da doğmasının nedeni, 18. ve 19. Yüzyıllarda dünyada meydana gelen değişimler sonucunda kişisel, akademik ve kariyer konularının giderek önemli hale gelmesidir (Schmidt, 2014).

Rehberlik hizmetlerinin ortaya çıkmasındaki öncelikli amaç bireylere mesleki rehberlik yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda 1898-1907 tarihlerinde JesseDavis meslek danışmanlığı yapmıştır (Bakırcıoğlu, 1985). 1908 yılına gelindiğinde Frank Parsons, Boston'da bir meslek bürosu açmıştır ve 1913 yılında da rehberlik hizmetleri eğitim kurumlarına dahil olmuş ve gelişmeye başlamıştır (Gladding, 2012; Nystul, 2011; Yeşilyaprak, 2009; Yıldırım, 2014).

1920-1930'lu yıllara gelindiğinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sadece mesleki değil, kişisel, akademik konulara eğilmeyi amaç edinmiştir. Fakat bu dönemden sonra psikolojik danışma, öğrenci kişilik hizmetleri, mesleki rehberlik kavramları arasında bir karmaşa yaşanmıştır (Ulu-Ercan, 2019).

1945 yılından sonra 2. Dünya Savaşı'nın da etkisiyle insanların ihtiyaçları değişmiş ve çeşitli problem alanları oluşmuştur. Örneğin evlilik ve aile problemleri, gençlerde ergenlik döneminin getirdiği birtakım ruhsal sorunlar vb. Değişen hayat şartları sebebiyle artık PDR hizmetleri öğrenci kişilik hizmetlerinden bağımsızlaşmaya başlamış ve psikolojik danışmanlık mesleği doğmuştur (Nazlı, 2023; Ulu-Ercan, 2019). 1950 yıllarında Hümanizm akımının etkisiyle daha çok yönlendirici olan psikolojik danışma hizmetleri artık danışan merkezli bir yaklaşım benimsenmeye başlanmıştır (Leahy vd., 2015).

1960'lı yıllarda geleneksel rehberlik anlayışı çağın ihtiyaçlarını karşılamamaya başlamıştır ve dolayısıyla okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin içeriği ve uygulama süreçleri tekrar gözden geçirilmeye başlanmıştır (Aubrey, 1977). 1970'ten sonraki dönemde rehberlik kavramı yerini psikolojik danışma kavramına bırakmaya başlamıştır ve verilen hizmetler çağın ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına güncellenip, görünürlüğünün artması için de çalışmalara başlanmıştır (Nazlı, 2023).

1990'lı yıllardan günümüze kadar olan süreçte de PDR hizmetleri sürekli değişim ve gelişim göstererek bireylerin ihtiyaçlarına cevap vermeyi hedeflemiştir. Çağın değişmesiyle birlikte de meslekteki etik boşlukların doldurulması adına etik ilkelerle ilgili çalışmalar görülmeye başlanmıştır (Leahy vd., 2015).

Ülkemizde PDR hizmetlerinin gelişimine bakacak olursak dünyadaki değişimlerden bir hayli etkilendiği görülmektedir. Özellikle 2. Dünya savaşıdan sonra Amerika'daki değişim ve gelişmeler, ülkemizi de etkilemiştir. (Özoğlu, 1982). 1950'li yıllardan itibaren Amerikan'dan ülkemize uzmanlar gelmiştir ve ülkemizden de çeşitli uzmanlar gözlem yapmak için Amerika'ya gitmiştir. Bu süreçlerden sonra uzmanlar, çıkarılan plan ve raporlarda okullara rehberlik servislerinin kurulması gerektiğini önermiştir (Özgüven, 1990; Yıldırım, 2014). Bununla birlikte verilen hizmetlerin, bireylerin ilgi ve becerilerine uygun olarak ve bireyselleştirilerek verilmesi gerektiği bildirilmiştir (Kuzgun, 2009). PDR hizmetlerinin gelişim gösterdiği süreçlerde ülkemizde bu alanda hizmet vermek için büyük bir ilgi görülmüştür. Bu bağlamda özel öğrenciler için hizmet merkezi açılmıştır. Daha sonraki dönemlerde de 1965 yılında lisans ve 1967 yüksek lisans programları açılmaya başlanmıştır (Yeşilyaprak, 2009; Yıldırım, 2014).

1982 yılında PDR bölümü anabilim dalı olarak açılmış ve bu programlarda Amerika'daki gelişimler takip edilmeye devam edilerek hümanizm yaklaşımı benimsenmiştir. Psikolojik danışmanların sayısının artmasıyla birlikte "Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Derneği" kurulmuştur (Altan, 2020).

Tüm bu süreçlerin yaşanmasının ardından ülkemizde PDR hizmetleri sürekli olarak gelişmeye devam etmiştir. Çeşitli rehberlik programları kullanılmıştır. Geleneksel model, gelişimsel model ve son olarak da kapsamlı gelişimsel rehberlik modeli kullanılmıştır. Günümüzde hâlâ PDR hizmetleri çağın gelişmelerine ayak uydurmaya ve bireylerin ihtiyaçlarındaki değişimlere yönelik olarak kendini revize etmeye devam etmektedir (Gürbüz, 2021).

Gelişimsel Rehberlik Yaklaşımı

Ülkemizde, tıpkı diğer ülkelerde olduğu gibi psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin organize edilmesi ve uygulanmasında pek çok yaklaşımın etkisi olmuştur (Özmen & Toprak, 2020). Bunlardan birisi gelişimsel rehberliktir. Gelişimsel model psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin okul öncesi kademesinden itibaren verilmesi gerektiğini vurgulayarak son 20 yıla damgasını vurmuştur (Myrick, 1997). Ülkemizde gelişimsel rehberliğin kabul görülmesiyle birlikte psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri okullarda daha sistematik ve belli bir program dahilinde verilmeye başlanmıştır (Erkan, 2017).

Gelişimsel anlayışa göre bireyler hayatları boyunca gelişmeye ve değişmeye devam etmektedir ve her dönemde farklı gelişim özellikleri göstermektedirler. Bu anlayış, bireylerin başarıyla atlattığı her dönemden sonraki dönemin de başarıyla atlatılacağı görüşünü benimser (Havighurst, 1972; Hill, 1973).

Gelişimsel rehberlik anlayışı bireylere mesleki, kişisel ve akademik alanlarda ihtiyacına yönelik olarak gerekli yeterlikleri verebilmeyi amaçlar (Thompson, 1992). Gelişimin hayat boyu devam etmesi ve bütüncül olarak ilerlemesi için bireylerin gerekli yeterlikleri kazanmaları gerekir. Bu kapsamda bireylere aşağıdaki gelişim alanlarında psikolojik ve danışma hizmetleri verilir (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

- **Sosyal Duygusal Gelişim Alanı:** Bireyin kendini tanıması, kendini olduğu gibi kabul etmesi, duygularını fark edip uygun şekilde ifade edebilmesi, başkalarının duygularını anlayabilmesi ve kabul edebilmesi, sağlıklı iletişim becerileri geliştirebilecek tutum ve davranışlar edinmesi, kendisine uygun hedefler belirleyip bu hedefler doğrultusunda gerekli çalışmaları sergileyebilmesi, çevreye karşı duyarlı olmasını içeren gelişim alanıdır (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).
- **Akademik Gelişim Alanı:** Bireyin devam ettiği okula ve okulun çevresine uyum sağlayabilmesi, okulda ve sınıfta uyulması gereken kuralların farkına varması, kendisini okula ait hissetmesi, akademik konularda kararlılıkla çaba sarf etmesi, gelişim dönemine uygun sorunlulukları alabilmesi, akademik başarısı için gerekli tutum ve davranışları sergilemesini içeren gelişim alanıdır (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).
- **Kariyer Gelişim Alanı:** Bireyin ilgi, yetenek, değer ve kendine özgü özelliklerini tanıyabilmesini, meslek seçeneklerini fark edebilmesi, mesleklerin gerektirdiği özellikleri fark etmesi, kendine uygun mesleğe karar verebilmesi,

mesleklere olumlu tutumlar sergilemesi, kariyer planlaması farkındalığını kazanmasını içeren gelişim alanıdır (Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 2020).

Gelişimsel PDR anlayışında program kavramı önemli bir yere sahiptir. Eğitim kurumlarında verilen PDR hizmetlerinin bir program temelinde verilmesi gerektiği anlayışını benimser. Türkiye’de bu anlayışı benimseyen “Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programları” uygulanmaktadır (Doğan, 2000; Nazlı, 2015).

Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları

Ülkemizde 2005-2006 eğitim öğretim yılında kullanılmaya başlanan KGRP (Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programları), gelişimsel bir anlayışa dayanır ve ardışıklık ilkesini benimser. Bu programlar eğitim sürecindeki diğer programlardan bağımsız olmayıp, onlarla bir bütünlük içinde uygulanır. KGRP okul psikolojik danışmanları ve sınıf öğretmenleri tarafından iş birliği halinde yürütülür (Yeşilyaprak, 2014).

KGRP’de, okul psikolojik danışmanları süreç içinde aktif olarak çalışır ve ilkeler ve hedefler aynı olmak üzere çeşitli kademelerdeki öğrenci ihtiyaçlarına göre müdahale yöntemleri de farklılaşır (Nazlı, 2016). Bu anlayışa göre PDR hizmetleri tamamen program esasına dayanarak verilir (Gysbers, 1997). KGRP’nin İçerik, Örgütsel Yapı ve Kaynaklar olarak üç ana ögesi; Planlama, Tasarlama, Uygulama, Değerlendirme ve Geliştirmeden oluşan beş aşamalı bir tasarlama süreci vardır (Gysbers, 2004).

Kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programlarının özellikleri;

- KGRP, okul öncesi kademesinden başlayarak 12. sınıfın sonuna kadar uygulanan bir programdır.
- KGRP, öğrenci ayırt etmeden tüm öğrencilere ulaşmayı hedefler.
- KGRP’de, sadece önleyici değil, iyileştirici hizmetler de vardır.
- KGRP’de okul psikolojik danışmanlarının tüm zamanını rehberlik programına ayırdığını ve rehberlik dışındaki işlerle ilgilenmediği varsayılır.
- KGRP programlarının hazırlanması ve uygulanmasında tek rol okul psikolojik danışmanlarında değildir. Okuldaki tüm personel üzerine düşeni yapmalıdır.
- KGRP’de yapılan etkinliklerdeki hedefler ulaşılabilir olmalıdır (Yeşilyaprak, 2014).

Ülkemizde 2000 yılından sonra gelişimsel rehberlik anlayışı çerçevesinde çeşitli programlar uygulanmıştır. 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibarıyla KGRP’nin ülkemize

uyarlanmasıyla Kapsamlı Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik (KOPDR) modeli ilk kez uygulanmıştır. KOPDR'nin, öğrencilerin akademik, kişisel-sosyal ve kariyer alanında profesyonel ve kanıta dayalı bir hizmet anlayışı vardır (Erkan, 2017).

Ülkemizde kullanılan kapsamlı gelişimsel okul psikolojik danışma ve rehberlik modelini destekleyecek ve daha verimli hale gelmesini sağlayacak bir sistem olan e-Rehberlik sistemi geliştirilmiştir. Bu sistem rehberlik hizmetlerinin program temelli ve kanıtlanabilirliğini arttırmayı hedeflemektedir. 2017 yılında pilot uygulama yapılmıştır ve 2018-2019 eğitim öğretim yılında da ülke genelinde kullanılmaya başlanmıştır (e-Rehberlik modülü, 2020).

e-Rehberlik Modülü

İnternet; eğitim, sosyal ilişkiler, sanayi, ekonomi gibi birçok alanlarda geniş bir kullanıma sahiptir (Korkut-Owen & Owen 2012). İnternet tabanlı yeni sistemlerin doğmaya başlaması, Türkiye'yi de bu anlamda oldukça etkilemiştir (Işıksal, 2004; Körnes, 2002).

Okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri de teknolojik gelişmelerden etkilenmiştir. Bu gelişmeler kronolojik olarak aşağıda listelenmiştir:

- 2003 yılı itibariyle Avrupa Birliği uyum projesi kapsamında teknolojiyi PDR hizmetlerine entegre etme fikri somutlaşmaya başlamıştır.
- 2006 yılında ise Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBBİS) uygulamasıyla iş ve işlemlerin tamamen dijital ortama taşınması yaygınlaşmıştır (Bayrakçı, 2007).
- 2008 yılında e-okul ile birlikte öğrencilerin tüm bilgileri artık sisteme kaydedilmeye başlandı (Kızılboğa & Erdoğan, 2012). Yine 2008 yılında MEBBİS sistemi içinde özellikle özel eğitim öğrencilerinin bilgilerinin girilmesi için RAM modülü sisteme açılmıştır (MEB, 2008)
- 2010 yılında ise Millî Eğitim Şurasında (MEŞ) ilk kez resmî olarak e-okulda e-Rehberlik sisteminin gerekliliği belirtilmiştir (Yüksel, 2012).
- Sonuç olarak 2018-2019 eğitim öğretim yılında e-Rehberlik modülü ülkemizde kullanılmaya başlanmıştır (Tagay & Karataş, 2018).

e-Rehberlik Modülünün Kullanılma Amaçları

- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin, belli bir çerçeve içerisinde ve daha somut bir şekilde verilmesi,
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini daha etkili hale getirebilmek için daha uygulanabilir programlar hazırlanması,

- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ölçülebilir ve hesap verilebilir bir program dâhilinde verilmesi,
- Verilen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin anlık olarak takibinin sağlanması,
- RAM’lar tarafından okul ve kurumlara yapılan müşavirlik hizmetlerinin daha etkin ve ivedi bir şekilde verilmesi,
- Öğrencilerle yapılan çalışmaların okul öncesinden ortaöğretimin sonuna kadar takibinin yapılması ve arşivlenmesi,
- Gerektiğinde okul psikolojik danışmanlarına uzaktan eğitimler verilmesi,
- Ve bakanlığın, elde ettiği verilerle politikalarını geliştirmesi amaçlanmıştır (e-Rehberlik modülü, 2020).

e-Rehberlik Modülünde Yapılan İşlemler

- Bakanlığın belirlediği genel hedef, milli eğitim müdürlüklerinin belirlediği yerel hedef ve okul veya kurumların belirlediği özel hedef girişlerinin yapılması,
- Okul rehberlik ve psikolojik danışma yıllık programların hazırlanması,
- Okul psikolojik danışmanları tarafından hazırlanan “Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programının” RAM’lara gönderilmesi,
- Okul psikolojik danışmanın her hafta için ayrı olmak üzere haftalık programını hazırlaması,
- Bireyle ve grupta yapılan çalışmaların veri girişlerinin yapılması,
- Yapılan görüşmelerin formlarının çıktılarının alınması,
- Bireyle ve grupta yapılan faaliyetlerin raporlanması,
- RAM RPD bölümü yıllık çalışma planının hazırlanması,
- RAM RPD bölümü randevularının yapılması,
- Psikolojik Destek Yönlendirme Formu ve Eğitsel Değerlendirme İstek Formunun doldurulması ve RAM’a gönderilmesi (e-Rehberlik Modülü, 2020).

e-Rehberlik Modülünü Kimler Hangi Amaçla Kullanır?

Rehber Öğretmen/ Psikolojik Danışmanlar.

- Okul rehberlik ve psikolojik danışma yıllık programı hazırlama,
- Haftalık program hazırlama,
- Yapılan birey ve grup çalışma verilerini sisteme girme,
- Psikolojik Destek Yönlendirme Formunun gerekli bölümlerini doldurma,

- Eğitsel Değerlendirme İstek Formunun gerekli bölümlerini doldurma (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Öğretmenler.

- Psikolojik Destek Yönlendirme Formunun gerekli bölümlerini doldurma,
- Eğitsel Değerlendirme İstek Formunun gerekli bölümlerini doldurma (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Eğitim Kurumu Müdürleri.

- Okul veya kurumun özel hedef girişini yapma,
- Okul rehberlik ve psikolojik danışma programını onaylayan ve RAM'a gönderme,
- Okul rehberlik ve psikolojik danışma programını görüntüleme,
- Haftalık programı görüntüleme,
- Psikolojik Destek Yönlendirme Formu ve Eğitsel Değerlendirme İstek Formunu onaylama,
- Okulda yapılan rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerinin verilerini raporlama (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Ram Müdürleri.

- Okullar tarafından sistem üzerinden gönderilen rehberlik ve psikolojik danışma programını görüntüleme,
- RAM RPD bölümünün hazırladığı yıllık planı görüntüleme,
- RAM RPD bölümünün randevu kayıtlarını görüntüleme,
- RAM RPD bölümünün vermiş olduğu rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin veri girişlerini görüntüleme,
- Okul ve kurumlardan gönderilen Psikolojik Destek Yönlendirme Formu ve Eğitsel Değerlendirme İstek Formlarını görüntüleme,
- Sorumluluk bölgesindeki okullardaki genel, yerel ve özel hedeflerler ilgili yapılan çalışmaları görüntüleme (e-Rehberlik Modülü, 2020).

RAM PDR Bölümü.

- Yıllık çalışma planını hazırlama,
- Bölümün randevularını kaydetme,
- Bölümün vermiş olduğu rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin verilerini girme ve bunların raporlarını görüntüleme,

- Sorumluluk bölgesindeki okulların göndermiş olduğu okul rehberlik ve psikolojik danışma programlarını görüntüleme,
- Sorumluluk bölgesindeki okullardaki genel, yerel ve özel hedeflerler ilgili yapılan çalışmaları görüntüleme
- Psikolojik Destek Yönlendirme Formu görüntüleme (e-Rehberlik Modülü, 2020).

RAM Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü.

- Eğitsel Değerlendirme İstek Formlarını görüntüleme (e-Rehberlik Modülü, 2020).

İlçe MEM.

- Sınıf/Şube, okul bazında ve RAM'ların yapmış olduğu özel, yerel ve genel hedef çalışmalarını görüntüleme (e-Rehberlik Modülü, 2020).

İl MEM.

- Bölgenin yerel hedef girişini yapma,
- Sınıf/Şube, okul bazında ve RAM'ların yapmış olduğu özel, yerel ve genel hedef çalışmalarını görüntüleme (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Bakanlık.

- Belirlenen genel hedef girişinin yapılması,
- Sınıf/Şube, okul, RAM ve ülke genelinde yapılan özel, yerel ve genel hedef çalışmalarını görüntüleme (e-Rehberlik Modülü, 2020).

e-Rehberlik Modülüne Nasıl Giriş Sağlanır?

e-Rehberlik modülüne giriş aşamaları şu şekildedir:

- Öncelikle <https://MEBbis.MEB.gov.tr/> adresine giriş yapılır. Buradaki önemli nokta, sadece T.C. kimlik numarasına tanımlı olan hesapların giriş yapabiliyor olmasıdır. T.C. kimlik numarası tanımlı olmayan hesaplar sisteme giriş yaptığında sistem işlevsel olarak kullanılmamaktadır.
- Sisteme giriş yaptıktan sonra sol kısımdaki sekmelerden e-Rehberlik modülü butonuna tıklanır. Ve böylelikle sisteme giriş başarılı bir şekilde gerçekleşmiş olur (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Sisteme giriş ekranı aşağıdaki gibidir;

Şekil 1. e-Rehberlik Giriş Sayfası

MEBBİS
Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri

Özel Bilgilerinizin Tanımlanması Oranı

%100

Ayrıntılar için girişte tıklayınız

AB ve Dış İlişkiler Modülü

Aday Performans Değerlendirme

Basvuru İşlemleri

BİLSEM İşlemleri Modülü

Bilsem Sözlü Sınav Modülü

e-Rehberlik Modülü

Hizmetçi Egitim Modülü

Kıpsel Bilgi Modülü

Kurum Standartları

Öz Geçmiş Hazırlama Modülü

Sınav İşlemleri Modülü

Sözleşmeli Öğretmen Sözlü Modülü

TDA Modülü

Uygulama Öğrencisi Değerlendirme

Meblis Duyuruları

- Özel Öğretim Kurumları Modülü: Mezuniyet bilgisi sistemde olmayan personellerin öncelikle "Personel Öğrenim Bilgileri Giriş" ekranından diploma kontrolü yapmaları, sisteme irtibata geçip diploma / geçici mezuniyet bilgilerini içeren belgelerini ilçede görevli memur aracılığıyla "meb.gov.tr" uzantılı e-posta adresinden **ikgm_diploma@meb.gov.tr** adreslerinden gelen e-postalar dikkate alınmayacaktır.
- Özel Öğretim Kurumları Modülü: Çalışma İzinlerine **Personel Fotoğrafları** eklenmesi zorunlu hale getirilmiştir. Hali hazırda görevde olan Özel Öğretim Kurumlarında çalışan bölümlerden yüklenmelidir.
- Sınav İşlemleri Modülü: **IBAN Güncelleme Ekranı** açılmıştır. IBAN güncelleme işlemi, MEBBİS Personel Bilgilerindeki IBAN numarasını ve ödemesi bekleyen sınavlara ait iban bilgilerini güncellemek için kullanılır. SGK HİTAP'a bilgi aktarımı kapsamında ilinizde görev yapan personelden engelli olanların, yeni eklenen seçeneklere uygun olarak "**Engel Durumu**" ve Engellilik Durumu "**Görev Öncesi**" ve "**Göreve Girişten Sonra**" seçeneği kaldırılacaktır. Bu nedenle "**Rapor Al**" da Engelli Bilgileri bulunan personellerle ilgili rapor ekleme işlemi kaldırılmıştır.
- Özel Öğretim Kurumlarına ait hizmetçi başvurularında "**İl Onayı**" devreye alınmıştır. İl Yetkililerimizin, başvuru yapan adayların mağdur olmamaları için belirtilen tarihlerde onay / red vermeleri gerekmektedir.
- 06/05/2010 ve 17/04/2015 Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliklerinde yer alan "**Hizmet puanı hesabında; il, ilçe, belde ve köyler görevin geçirildiği tarihten itibaren**" Hesaplama Programında güncelleme yapılarak **hizmet alanı değişikliklerinde artan günlerin sonraki kayda aktarımı kaldırılmıştır.**

Son Ziyaret Tarihleri ve IP Adresleri

U	Tarih	IP Adresi
U	08/05/2019 13:39:34	10.3.18.100
U	08/05/2019 12:19:02	10.3.18.100
U	08/05/2019 11:24:55	10.8.18.53
U	08/05/2019 11:13:41	10.8.18.53
U	08/05/2019 10:41:03	10.8.18.53
U	07/05/2019 11:47:43	10.3.18.100
U	07/05/2019 11:44:39	10.3.18.100
U	07/05/2019 11:24:14	10.3.18.100
U	07/05/2019 11:21:07	10.3.17.225

Takvim

Mayıs 2019

PZT	SAL
29	30
6	7
13	14

e-Rehberlik Modülünde Veri Girişi Yaparken Görüntülenen Başlıklar

Gelişimsel ve önleyici hizmetler butonunda seçilebilecek faaliyetler:

- Sınıf rehberlik programı
- Bireyi tanıma çalışmaları
- Bilgi verme çalışmaları (bu butonda sosyal duygusal gelişim, akademik gelişim ve kariyer gelişimi başlıkları mevcuttur. Yapılan çalışmaya uygun buton seçilir)
- Yöneltilme ve izleme

İyileştirici hizmetler butonunda seçilebilecek faaliyetler:

- Bireysel psikolojik danışma
- Grupla psikolojik danışma
- Psikososyal müdahale

Destek hizmetler butonunda seçilebilecek faaliyetler:

- Müşavirlik
- Program yönetimi, araştırma, proje
- İş birliği
- Mesleki gelişim

Faaliyet türleri butonunda seçilebilecek faaliyetler:

- Seminer
- Kurs
- Konferans
- Panel
- Yayın hazırlama
- Grupla psikolojik danışma
- Psiko-eğitsel grup
- Sınıf rehberliği
- Bireyi tanıma teknikleri
- Ziyaret/gezi
- Akran danışmanlığı (e-Rehberlik Modülü, 2020).

e-Rehberlik Modülünde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı Hazırlama

Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı, belli temel esaslara göre hazırlanmalıdır. Bu esaslar aşağıdaki gibidir;

- Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı, geçen yılın çalışma verileri, ihtiyaç analizleri, çeşitli dönüt ve görüşlere göre hazırlanır. Programda mutlaka o yıla ait özel, yerel ve genel hedef ile ilgili öğrenci, öğretmen ve veli ile ayrı ayrı çalışmaların olması önerilir (e-Rehberlik Modülü, 2020).
- Program tüm öğrencileri kapsamalı, okulun ve öğrencilerin ihtiyacına göre hazırlanmalı, okulun tüm personelin görüşleriyle oluşturulmalı, esnek bir yapıda olmalıdır (e-Rehberlik Modülü, 2020).
- Program gerçekçi olmalıdır. Mecbur kalınmadığı sürece program dışına çıkılmamalıdır. Dolayısıyla çok dolu bir program yerine daha uygulanabilir ve sade bir program hazırlanmalıdır (e-Rehberlik Modülü, 2020).
- Eğer okulda birden çok psikolojik danışman varsa program ortak hazırlanmalıdır (haftalık program ortak değil ayrı hazırlanmalı) (e-Rehberlik Modülü, 2020).

- Programda grupta yapılan çalışmalara yer verilir bireysel çalışmalar ise haftalık programda belirtilir (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Okul psikolojik danışma ve rehberlik programı hazırlanmadan önce okul müdürü tarafından okulun özel hedef girişi yapılmalıdır. Özel hedef girişi yapılmadan program hazırlanamaz (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Şekil 2. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programını Giriş Ekranı

Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı giriş sayfası şekil 2’deki gibidir. Burada da görüldüğü gibi sol tarafta “Rehberlik Programı Hazırlama” butonuna tıkladıktan sonra “Yıllık Program Girişi” butonuna tıklanmalıdır. Ve çıkan sayfada yapılacak faaliyet aşamaları doldurulur. Ay girişi yapıldıktan sonra hedefe yönelik bir faaliyet ise hedef seçilir, çalışma yapılacak grup seçilir ve son olarak kaydet butonuna basılır. Tüm çalışmalar girildikten sonra okul müdürü tarafından onaylanır ve RAM’a gönderilir. (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı hazırlandıktan sonra artık okul psikolojik danışmanı her hafta haftalık programlarını hazırlayabilir. Haftalık program hazırlanırken yıllık program dışındaki faaliyetler de eklenebilir, veliye veya öğrenciye randevu kaydı oluşturulabilir (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Yapılan Çalışmaların Veri Girişi

- Okul psikolojik danışmanları ve RAM’lardaki psikolojik danışmanlar, yaptıkları çalışmaların veri girişlerini yapmalıdırlar.

- Grup ve birey veri girişı ekranları farklıdır. Yapılan çalışmaya göre uygun veri girişı yapılır.
- Veri girişlerinin yapılması için 4 günlük bir süre vardır.
- Okul psikolojik danışmanı okul değişikliği yaptığı takdirde bir önceki rehber öğretmenin kaydettiğı veri girişlerine ulaşabilir.
- Grup veri girişı yapılırken hangi konuda ve kaç kız kaç erkek öğrenciyle çalışıldığıyla ilgili veri girişı yapılır.
- Bireysel veri girişinde ise küçük grup görüşmesi yapıldıysa “küçük grup görüşmesi” sekmesi işaretlenir ve hangi öğrencilerle çalışıldıysa listeye eklenir.
- Eğer bireysel görüşme tek bir öğrenciye yönelikse öğrencinin bilgileri ve yapılan çalışmanın veri girişı yapılır.
- Yapılan görüşmelerinin formları çıktı alınmak istenirse rapor al sekmesine tıklanarak forma ulaşılabilir (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Veri Girişlerinin Raporlanması

- e-Rehberlik modülüne yapılan veri girişleri, MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Sunum Sistemi rapor havuzunda toplanır.
- İstatistiklere rehber öğretmenler, okul müdürleri, RAM’lar, ilçe milli eğitim müdürleri, il milli eğitim müdürleri ve bakanlık ulaşabilir.
- Raporlamada açılan ekranda öğrencilerin kişisel bilgileri görüntülenemez.
- Raporlama, bireysel ya da grup olarak yapılabilir.
- Görüntülenmek istenen veriler filtrelenerek, raporla sekmesinden raporlanabilir.
- Veri raporlamalarının yanı sıra bir de hedef raporlama sekmesi vardır. Buradan yerel hedef raporlarına bakanlık, özel hedef raporlarına ise il MEM, ilçe MEM, RAM ve bakanlık ulaşılabilir (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Öğrenci Yönlendirme İşlemlerinin Yapılması

- Sınıf/şube rehber öğretmenleri ve okul psikolojik danışmanlarının kullandığı sayfadır.
- Birey, RAM psikolojik danışma ve rehberlik bölümüne yönlendirilirken “Psikolojik Destek Yönlendirme Formu” doldurularak sistem üzerinden gönderim sağlanır.
- Birey, RAM özel eğitim hizmetleri bölümüne yönlendirilirken “Eğitsel Değerlendirme İstek Formu” doldurularak sistem üzerinden gönderilir. Eğer ilk

kez gönderiliyorsa “İlk inceleme” butonu, daha önceden de gönderildiyse “Yeniden İnceleme” sekmesi seçilir (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Tercih Danışmanlığı Ekranı

Tercih danışmanlığı süreci, pandemi döneminden itibaren uzaktan da yürütülmeye başlandı. Bu ekran, tercih dönemlerinde tercih danışmanlığı komisyonları için aktiftir fakat tercih süreci dışındaki dönemlerde pasiftir ve giriş yapılamaz (Yaşar, 2023).

e-Rehberlik Modülünün Kullanılmayacağı Durumlar

e-Rehberlik modülünün kullanılamayacağı bazı durumlar bulunmaktadır.

- Rehber öğretmeni bulunmayan okullarda,
- Bilim sanat merkezlerinde,
- Mesleki eğitim merkezlerinde ve
- Halk eğitim merkezlerinde yıllık rehberlik ve psikolojik danışma programlarını okullarda olduğu gibi e-Rehberlik modülünden hazırlanmamaktadır. Hazırlanan programların RAM’a resmi yazıyla gönderilmesi gerekmektedir (e-Rehberlik Modülü, 2020).

Sınıf/şube rehber öğretmenleri, sınıf rehberlik programlarını e-Rehberlik üzerinden yapmamaktadır. Okul psikolojik danışmanının hazırlamış olduğu yıllık rehberlik ve psikolojik danışma programı doğrultusunda hazırlanmaktadır (e-Rehberlik Modülü, 2020).

İlgili Araştırmalar

e-Rehberlik modülüyle ilgili alan yazın incelendiğinde üç adet araştırma yapıldığı görülmüştür. Bunlardan ilki Tagay ve Karataş’ın (2018) yaptığı araştırma, diğeri Canpolat’ın (2020) yaptığı araştırma, ve son olarak da Yaşar’ın (2023) yaptığı araştırmadır.

Tagay ve Karataş’ın (2018) yaptığı çalışmanın amacı, e-rehberlik modülüne ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşlerini incelemektir. Bu çalışmada toplamda 16 psikolojik danışman ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapıldığı görülmüştür. Araştırma daha çok okul psikolojik danışma ve rehberlik programı hazırlama esaslarındaki değişiklere odaklanmıştır. Araştırmanın konuları; yeni program ve eski program arasındaki farklar, programı hazırlarken zorlanılan konular, yeni planın avantaj ve dezavantajları olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında okul psikolojik danışmanlarının en çok kodlama konusunda zorlandıkları, bu konuyla ilgili eğitim almadıkları yönünde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte hedef belirlemenin ise memnun edici olduğu verisi elde edilmiştir.

Bir diğerk araştırma ise Canpolat'ın (2020) yaptığı araştırmadır. Canpolat, çalışmasında e-rehberlik modülüne ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşlerini almayı amaçlamaktadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak veriler elde edilmiştir. Analizlerin sonucunda ulaşılan bulgular; e-Rehberlik modülünün en büyük katkısının rehberlik hizmetlerinin daha sistemli ve düzenli hale getirdiğı, rehber öğretmenlerin çalışmadığı algısını ortadan kaldırdığı, yapılan çalışmaların daha somut hale geldiğı, izleme çalışmalarına katkı sağladığı olarak belirlenmiştir.

Son yıllarda yapılan çalışmalara baktığımızda Yaşar'ın (2023) e-Rehberlik modülünün rehberlik hizmetlerine katkısına dair okul psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerinin görüşlerini aldığı araştırma karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada 24 okul rehber öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre okul rehber öğretmenleri e-Rehber modülünün rehberlik hizmetlerinin görünürlüğünü arttırdığını, çalışanların iş disiplinini arttırdığını, öğrenci takibini sağladığı, daha işlevsel PDR programlarının geliştirilmesine katkı sağladığını, amaca hizmet ettiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bunun dışında modülün bazı eksik yönleri olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar, hedeflerin tüm kademeleri karşılamaması, veri girişlerinde verilen sürenin kısıtlı olması, sınıf rehberliğine dair herhangi bir işlemin olmaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Ek olarak modülün EBA gibi ayrı bir platform olarak hazırlanması görüşüne de bulgulara rastlanmaktadır.

e-Rehberlik modülü kullanılmaya başlanmadan önce bir takım sistem önerileri geliştirilmiştir. Örneğin yapılan bir araştırmada web tabanlı bir sistem önerisinin olduğu görülmektedir (Çil vd., 2014). Çil ve arkadaşlarının 2014 yılında yaptığı bu çalışmada öğrencilerin hayat boyu takibinin yapıldığı ve yapılan tüm çalışmaların veri olarak sisteme kaydedildiğı bir sistem önerilmiştir. Bir diğerk öneride ise Tokat (2007), yine öğrencilerin takip edildiğı ve özellikle kariyer çalışmalarına odaklanan bir sistem sunmuştur. Doğan ve Tokat 2008 yılında yaptıkları çalışmada öğrencilere uygulanan test ve envanterlerin yanında dosyalarının da kaydedildiğı bir sistem önermişlerdir.

Yurt dışında yapılan çalışmalara göz atıldığında genel olarak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde internet kullanımını daha etkin hale getirmek, dosyalama işlemlerini ekonomik hale getirmek amacıyla pek çok web tabanlı sistem önerilerinin olduğu ortaya çıkmaktadır (Yaşar, 2023).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Ülkemizde son yıllarda kullanılmaya başlanan e-Rehberlik modülüne ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinin tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmada kullanılacak olan yöntem, nicel araştırma yöntemlerine dayalı bir tarama çalışmasıdır. Nicel araştırmalar genel olarak var olan durum ve olgular ile ilgili olarak bilgi sahibi olmak için sayısal verilerin objektif bir şekilde gözlem yolu ile ölçülerek tekrarlanabilen bir süreci ifade eden araştırmalardır (Burns & Grove, 1993). Fraenkel ve Wallen'e (2006) göre tarama araştırması, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk, 2021). Bu çalışmada da amaç okul idarecilerinin e-Rehberlik modülüne yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışmanın nicel kısmını desteklemek amacıyla anket sonuna eklenen açık uçlu soru ile katılımcıların e-Rehberlik modülüne eklenmesini istedikleri özellikleri belirtmeleri istenerek araştırmaya nitel bir boyut da katılmıştır. Creswell'e (2006) göre araştırmalarda nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılması, araştırma probleminin anlaşılması noktasında bu yöntemlerin tek başına kullanılmasından daha faydalıdır. Nitel araştırmalar, gözlem yapma, görüşme, gibi araçlarının kullanıldığı çalışmalardır. Bu araştırmalar sayesinde insana ait algı ve olaylar en ince ayrıntısına kadar incelenebilmektedir. Nitel araştırmalarda çalışmanın yapıldığı konunun tüm derinliklerine ulaşma çabası söz konusudur (Baltacı, 2019).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Muş ilinde görev yapmakta olan okul müdürleridir. Örneklem, araştırmanın yapıldığı evrende mevcut olan ve evreni en iyi şekilde temsil eden katılımcılardan oluşur (Bayrakcı, 2020). Bu çalışmada Google Formlar'da hazırlanan anket maddelerinin verileri örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi (rastgele) yöntem ile internet üzerinden toplanmıştır.

Araştırmalarda güvenilir sonuçlara ulaşmak ve evren hakkında yorum yapabilmek için en uygun örneklem büyüklüğünün seçilmesi gerekmektedir. Bu noktada evren büyüklüğü ile hata payı arasındaki ilişkiye bakmak gerekmektedir (Banaz, 2022). Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a

(2004) göre örneklem hata payının olabildiğince en düşük değerde tutulması gerekmektedir. Muş ilinde toplam 700 okul müdürü bulunmaktadır. Örneklem hata payı oranına göre 700 kişilik bir evrende 254 kişiye ulaşmak yeterli olacaktır. Bu araştırmada 238 okul müdürüne ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel veriler toplanmıştır. Katılımcıların e-Rehberlik modülüne ilişkin görüşlerini belirleyecek nicel veriler, araştırmacının geliştirdiği “Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” aracılığı ile toplanmıştır. Bu anket dört seçenekli olarak hazırlanmıştır. Likert tipi anketler, bir konu hakkında katılımcıların, verilen ifadeye katılma düzeyini ölçen anketlerdir. Seçenekler en yüksekte en düşüğe veya en düşüğe en yükseğe sıralanarak oluşturulur (Turan vd., 2015). Bazı araştırmacılar kararsızlık seçeneğine yer verilmesinin anketin ayırt ediciliğini ve dolayısıyla güvenilirliğini arttıracaklarını ifade ederken, bazı araştırmacılar ise bu seçeneğin kaldırılmasının katılımcıları daha çok düşünmeye yöneltip daha kesin cevaplar vermelerini sağlayacağını belirtmektedir (Garland, 1991). Bu anket hazırlanırken de araştırmacıların daha kesin ve düşünerek cevap vermesini sağlamak adına seçeneklere kararsızlık seçeneği eklenmemiştir. Dolayısıyla “Kesinlikle katılıyorum, Katılıyorum, Katılmıyorum, Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde 4’lü likert anketi oluşturulmuştur.

Anketler 4 aşamada oluşturulur;

- Problemin tanımlanması
- Maddelerin yazılması
- Uzman görüş alma
- Ankete son şeklini verme (Büyüköztürk, 2005).

“Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anketi” hazırlanırken öncelikle bir problem durumu belirlenmiştir. Anketi uygulama amacımız eğitim kurumlarında kullanılan e-Rehberlik Modülünün kullanımıyla ilgili okul yöneticilerinin neler düşündüğünü belirlemektir. Problem sorumuz ise “okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Daha sonra madde yazımı aşamasına geçilmiştir. Maddeler, Millî Eğitim Bakanlığının 2019 yılında yayımlanmış olduğu e-Rehberlik Modülü Kullanma Kılavuzundan yardım alınarak hazırlanmıştır. 23 maddeden oluşan bir taslak oluşturulduktan sonra uzman görüşüne başvurulmuştur. Alınan görüşlerde maddelerden yalnızca 1 tanesinin çıkarılmasına karar verilmiştir. Yapılan pilot uygulamada da anketteki soruların yeterli ve anlaşılır olduğu

görülmüştür. Sonuç olarak anket 22 maddeden oluşan bir ölçme aracı olarak belirlenmiştir. Anket 21 soruluk likert tipi sorular ve 1 tanesi de açık uçlu olacak şekilde düzenlenmiş ve ankete son şekli verilmiştir.

Uygulama Süreci

Araştırma sürecinin en başında bir anket formu oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan anketi uygulamak ve veri elde edebilmek için etik kurulu izni çıkarılmıştır. İzin çıktıktan sonra anket Google formlara dönüştürülerek bireylere internet üzerinden ulaşılmıştır. Ankete ulaşan bireyler içerisinde gönüllü olanlar formu doldurmuşlardır.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde anket uygulanıp yeterli sayıya ulaşıldıktan sonra verilerin analizi aşamasına geçilmiştir. Veriler bilgisayarda SPSS 26 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle testin normalliğine Kurtosis ve Skewness analizleriyle bakılmıştır. Normallik değerlerinin +2 ile -2 arasında olması sebebiyle test normal kabul edilmiştir ve analizin ikinci aşamasına geçilmiştir. Daha sonra t-testi analizi ile görüşlerin değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır ve son olarak tüm maddelerin frekans ve yüzdelere bakılarak katılımcıların hangi maddeye çoğunlukla hangi cevapları verdiği tespit edilmiştir.

Araştırmacı Rolü

Araştırma sürecinde araştırmacı öncelikle tez yazım aşamalarını araştırmış ve yeterli bilgiye ulaştıktan sonra uygulama planı oluşturmuştur. Tez yazmaya başlamadan önce oluşturulan bu plan araştırmacının daha düzenli bir çalışma sergilemesine katkı sağlamıştır.

Araştırma süreci boyunca araştırmacı sürekli ilgili alan yazın taraması yaparak bilgi birikimini arttırmıştır. Kapsamlı bir literatür taramasının ardından kuramsal çerçeve kısmını oluşturmuştur. Kuramsal çerçevenin oluşturulmasının ardından araştırmacı bir anket geliştirmiştir. Hazırlanan anket ile yeterli sayıda bireye ulaşarak veriler elde etmiştir. Verileri analiz etmek adına bilgi birikimini arttırmak için gerekli istatistiki okumalar, araştırmalar ve uygulamalar yapmıştır. Sonuç olarak da araştırmacı elde ettiği bulguları kuramsal bilgiler ışığında tartışmıştır.

Geçerlik- Güvenirlik

Araştırmanın geçerli ve güvenilirliğini sağlamak adına birçok çalışma yapılmıştır. Öncelikle anket geliştirilirken soru havuzu araştırma sorularına uygun ve kuramsal bilgiler

ışığında hazırlanmıştır. Sonrasında uzman görüşleri alınarak anket maddeleri değerlendirilmiş ve uygun olmayan maddeler çıkarılmış veya eklenebilecek maddelerle ilgili fikir alınmıştır.

Verilerin toplandığı bir sonraki adımda ise oldukça fazla sayıda örnekleme ulaşılmaya çalışılmış ve anket gönüllülük ilkesi ışığında uygulanmıştır.

Son olarak araştırmanın her adımımda uzman görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak geçerliği ve güvenirliği yüksek bir araştırma yapılmaya çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde okul yöneticilerine uygulanan anketten elde edilen betimsel istatistik sonuçları gösterilecektir.

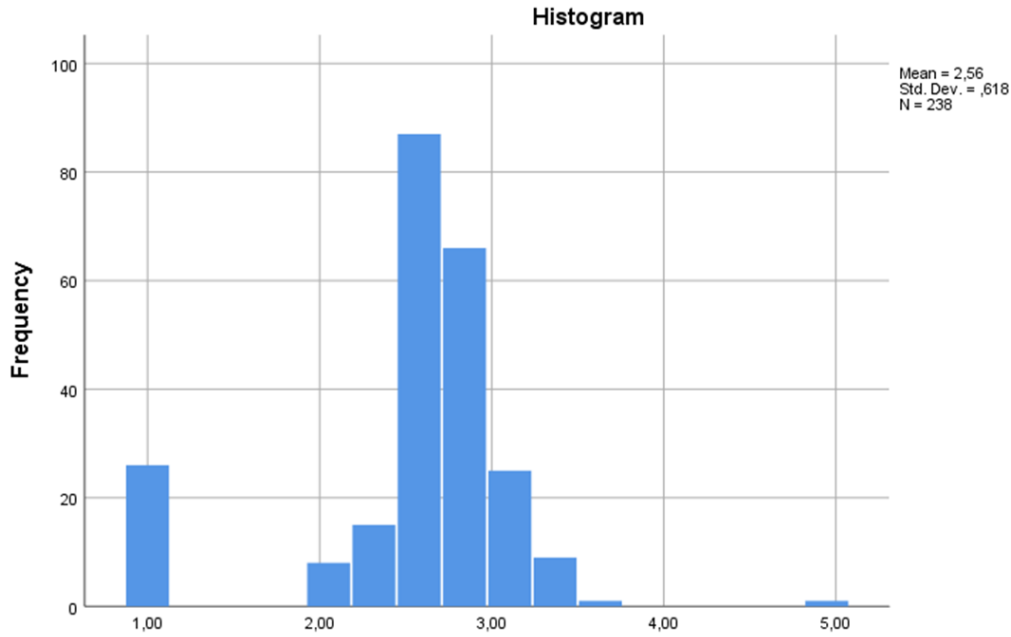
Tablo 1. *Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri*

Değişken	Kategori	Frekans	Yüzde
Mesleki Kıdem	0-5	96	40.3
	6-10	95	39.9
	10+	47	19.7
Okul Türü	Okul öncesi	4	1.7
	İlkokul	117	49.2
	Ortaokul	71	29.8
	Lise	46	19.3
Toplam		238	100.0

Tablo 1’de okul yöneticilerinin mesleki kıdem verileri incelendiğinde; katılımcıların %40.3’ü 0-5 yıl, %39.9’u 6-10 yıl ve %19.7’si ise 10 yıl ve üstü mesleki kıdemlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okul türü istatistik verileri ise şu şekildedir; okul öncesinde görev yapan %1.7, ilkokulda görev yapan %49.2, ortaokulda görev yapan %29,8 ve lisede görev yapan %19.3 müdür araştırmaya katılmıştır.

Araştırmanın veri analizi yapılırken ilk olarak normallik analizi yapılmıştır. Normallik analizi için Kurtosis ve Skewness değerlerine bakılır. Bu değerler-1.5 ile +1.5 olduğu durumlarda normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Fakat bu konuda farklı görüşler de vardır. Örneğin George ve Mallery, bir araştırmada bu değerlerin -2 ile +2 arasında olmasının da testin normal olduğunu gösterdiğini belirtmişlerdir (George ve Mallery, 2012). Yapılan anket çalışmasında da bu değerlerin -2 ile +2 değer aralığında olması sebebiyle dağılımın normale yakın olduğu kabul edilmiştir.

Şekil 3. Normallik Değeri Histogramı

Şekil 3'te görüldüğü gibi anketin sonuçları normale yakın bir dağılım göstermektedir.

Yapılan anket çalışmasının normallik analizi yapıldıktan sonra soruların betimsel analiz tabloları oluşturulmuştur. Sorulara verilen cevapların yüzde ve frekans değerlerine bakılmıştır. Ulaşılan sonuçlar sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Okul yöneticilerinin e-rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşlerinin mesleki kıdeme bağlı değişimi Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Okul Yöneticilerinin E-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdeme Bağlı Değişimi

Değişkenler	Mesleki Kıdem	N	X	F	t	P
Okul Yöneticilerinin E-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşleri	0-5	96	2.664	14.5	2.5	0.006
	6-10	95	1.188			
	10+	47	1.426			

Tablo 2'ye göre okul yöneticilerinin e-rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleri mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0.05$; $F = 14.5$; $t = 2.5$).

Okul yöneticilerinin e-rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşlerinin okul türüne bağlı değişimi Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Okul Yöneticilerinin E-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin Okul Türüne Bağlı Değişimi

Değişkenler	Okul Türü	N	X	F	t	P
Okul Yöneticilerinin E-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşleri	Okul öncesi	4	1.222	12.2	1.7	0.000
	İlkokul	117	0.611			
	Ortaokul	71	2.232			
	Lise	46	3.261			

Tablo 3'e göre okul yöneticilerinin e-rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleri okul türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0.05$; $F = 12.2$; $t = 1.7$).

Okul yöneticilerinin mesleki kıdemlerinin okul türüne bağlı değişimi Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Okul Yöneticilerinin Mesleki Kıdemlerinin Okul Türüne Bağlı Değişimi

		Okul Türü	X	t	P
Mesleki Kıdem	0-5	Okul öncesi	0.203	2.9	0.001
		İlkokul	1.324		
		Ortaokul	3.906		
		Lise	0.917		
	6-10	Okul öncesi	1.551	1.7	0.000
		İlkokul	1.537		
		Ortaokul	1.160		
		Lise	1.342		
	10+	Okul öncesi	3.052	2.2	0.158
		İlkokul	0.190		
		Ortaokul	1.511		
		Lise	1.110		

Tablo 4'e göre okul yöneticilerinin mesleki kıdemleri okul türüne göre incelendiğinde; 0-5 yıllık kıdeme sahip ($p = 0.001$; $t = 2.9$) ve 6-10 yıllık kıdeme sahip ($p = 0.000$; $t = 1.7$) yöneticilerin okul türlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. 10 ve üzeri kıdeme sahip okul yöneticilerinin ise ($p = 0.158$; $t = 2.2$) okul türlerine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 5. e-Rehberlik Modülü Açık ve Anlaşılır Bir Modüldür

S3	Kategori	Frekans	Yüzde
E-Rehberlik modülü açık ve anlaşılır bir modüldür	Kesinlikle Katılmıyorum	26	10.9
	Katılmıyorum	20	8.4
	Katılıyorum	168	70.6
	Kesinlikle Katılıyorum	24	10.1
Toplam		238	100.0

Tablo 5 incelendiğinde “e-Rehberlik modülü açık ve anlaşılır bir modüldür” maddesine 26 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%10,9), 20 katılımcı katılmıyorum (%8,4), 168 katılımcı katılıyorum (%70,6) ve 24 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%10,1) cevabını vermiştir.

Tablo 6. e-Rehberlik Modülünü Aktif Olarak Kullanırım

S4	Kategori	Frekans	Yüzde
E-rehberlik modülünü aktif olarak kullanırım.	Kesinlikle Katılmıyorum	26	10.9
	Katılmıyorum	28	11.8
	Katılıyorum	160	67.2
	Kesinlikle Katılıyorum	24	10.1
Toplam		238	100.0

Tablo 6 incelendiğinde “e-Rehberlik modülünü aktif olarak kullanırım” maddesine 26katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%10,9), 28 katılımcı katılmıyorum (%11,8), 160 katılımcı katılıyorum (%67,2) ve 24 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%10,1) cevabını vermiştir.

Tablo 7. *Okulumda Görev Yapan Okul Psikolojik Danışmanı/ları e-Rehberlik Modülünü İşlevsel Kullanır*

S5	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulumda görev yapan okul psikolojik danışmanı/ları e-Rehberlik modülünü işlevsel kullanır.	Kesinlikle Katılmıyorum	28	11.8
	Katılmıyorum	18	7.6
	Katılıyorum	138	58.0
	Kesinlikle Katılıyorum	54	22.7
Toplam		238	100.0

Tablo 7 incelendiğinde “Okulumda Görev Yapan Okul Psikolojik Danışmanı/ları e-Rehberlik Modülünü İşlevsel Kullanır” maddesine 28 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%11.8), 18 katılımcı katılmıyorum (%7.6), 138 katılımcı katılıyorum (%58.0) ve 54 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%22.7) cevabını vermiştir.

Tablo 8. *e-Rehberlik Modülü PDR Hizmetlerinin Yürütülmesinde Kolaylık Sağlamıştır*

S6	Kategori	Frekans	Yüzde
E-Rehberlik modülü PDR hizmetlerinin yürütülmesinde kolaylık sağlamıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	26	10.9
	Katılmıyorum	14	5.9
	Katılıyorum	153	64.3
	Kesinlikle Katılıyorum	45	18.9
Toplam		238	100.0

Tablo 8 incelendiğinde “e-Rehberlik modülü PDR hizmetlerinin yürütülmesinde kolaylık sağlamıştır” maddesine 26 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%10.9), 14 katılımcı katılmıyorum (%5.9), 153 katılımcı katılıyorum (%64.3) ve 45 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%18.9) cevabını vermiştir.

Tablo 9. *e-Rehberlik Modülü Rehberlik Hizmetlerinin Kontrol Edilebilirliğini Arttırmıştır*

S7	Kategori	Frekans	Yüzde
E-Rehberlik modülü, rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini arttırmıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	28	11.8
	Katılmıyorum	13	5.5
	Katılıyorum	124	52.1
	Kesinlikle Katılıyorum	72	30.3
Toplam		238	100.0

Tablo 9 incelendiğinde “e-Rehberlik modülü rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini arttırmıştır” maddesine 28 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%11.8), 13 katılımcı katılmıyorum (%5.5), 124 katılımcı katılıyorum (%52.1) ve 72 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%30.3) cevabını vermiştir.

Tablo 10. *Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Bireysel Görüşmelerini Modülden Kolaylıkla Takip Edebiliyorum*

S8	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulumda çalışan psikolojik danışmanların bireysel görüşmelerini kolaylıkla takip edebiliyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	28	11.8
	Katılmıyorum	23	9.7
	Katılıyorum	150	63.0
	Kesinlikle Katılıyorum	37	15.5
Toplam		238	100.0

Tablo 10 incelendiğinde “Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Bireysel Görüşmelerini Modülden Kolaylıkla Takip Edebiliyorum” maddesine 28 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%11.8), 23 katılımcı katılmıyorum (%9.7), 150 katılımcı katılıyorum (%63.0) ve 37 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%15.5) cevabını vermiştir.

Tablo 11. *Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Kaç Bireye Ulaştığını Modülden Kolaylıkla Takip Edebiliyorum*

S9	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulumda çalışan psikolojik danışmanların çalışmalarında kaç bireye ulaştığını kolaylıkla takip edebiliyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	27	11.3
	Katılmıyorum	19	8.0
	Katılıyorum	151	63.4
	Kesinlikle Katılıyorum	41	17.2
Toplam		238	100.0

Tablo 11 incelendiğinde “Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Kaç Bireye Ulaştığını Modülden Kolaylıkla Takip Ediyorum” maddesine 27 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%11.3), 19 katılımcı katılmıyorum (%8.0), 151 katılımcı katılıyorum (%63.4) ve 41 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%17.2) cevabını vermiştir.

Tablo 12. *Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Grup Çalışmalarını Modülden Kolaylıkla Takip Edebiliyorum*

S10	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulumda çalışan psikolojik danışmanların yaptığı grup çalışmalarını kolaylıkla takip edebiliyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	26	10.9
	Katılmıyorum	23	9.7
	Katılıyorum	148	62.2
	Kesinlikle Katılıyorum	41	17.2
Toplam		238	100.0

Tablo 12 incelendiğinde “Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Grup Çalışmalarını Modülden Kolaylıkla Takip Ediyorum” maddesine 26 katılımcı kesinlikle

katılmıyorum (%10.9), 23 katılımcı katılmıyorum (%9.7), 148 katılımcı katılıyorum (%62.2) ve 41 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%17.2) cevabını vermiştir.

Tablo 13. *Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Hafta Boyunca Sürdüreceği Çalışmaları Haftalık Plan Bölümünden Takip Ederim*

S11	Kategori	Frekans	Yüzde
Okul psikolojik danışmanlarının haftalık planlarını modülünden kolaylıkla takip edebiliyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	32	13.4
	Katılmıyorum	85	35.7
	Katılıyorum	98	41.2
	Kesinlikle Katılıyorum	23	9.7
Toplam		238	100.0

Tablo 13 incelendiğinde “Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Hafta Boyunca Sürdüreceği Çalışmaları Haftalık Plan Bölümünden Takip Ediyorum” maddesine 32 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%13.4), 85 katılımcı katılmıyorum (%35.7) 98 katılımcı katılıyorum (%41.2), ve 23 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%9.7) cevabını vermiştir.

Tablo 14. *e-Rehberlik Modülü Tercih Dönemlerinin Kolay Yürütülmesine Katkı Sağlamıştır*

S12	Kategori	Frekans	Yüzde
E-Rehberlik modülü, tercih dönemlerinin daha kolay yürütülmesine katkı sağlamıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	45	18.9
	Katılmıyorum	72	30.3
	Katılıyorum	96	40.3
	Kesinlikle Katılıyorum	25	10.5
Toplam		238	100.0

Tablo 14 incelendiğinde “e-Rehberlik Modülü Tercih Dönemlerinin Kolay Yürütülmesine Katkı Sağlamıştır” maddesine 45 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%18.9),

72 katılımcı katılmıyorum (%30.3), 96 katılımcı katılıyorum (%40.3) ve 25 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%10.5) cevabını vermiştir.

Tablo 15. *Okulun Özel Hedeflerini Modülden Kolaylıkla Yapabiliyorum*

S13	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulun özel hedeflerini modül üzerinden kolaylıkla yapabiliyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	26	10.9
	Katılmıyorum	13	5.5
	Katılıyorum	158	66.4
	Kesinlikle Katılıyorum	41	17.2
Toplam		238	100.0

Tablo 15 incelendiğinde “Okulun Özel Hedeflerini Modülden Kolaylıkla Seçebiliyorum” maddesine 26 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%10.9), 13 katılımcı katılmıyorum (%5.5), 158 katılımcı katılıyorum (%66.4) ve 41 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%17.2) cevabını vermiştir.

Tablo 16. *e-Rehberlik Modülü Bana Karmaşık Geliyor*

S14	Kategori	Frekans	Yüzde
E-Rehberlik modülü bana karmaşık geliyor.	Kesinlikle Katılmıyorum	63	26.5
	Katılmıyorum	158	66.4
	Katılıyorum	15	6.3
	Kesinlikle Katılıyorum	2	0.8
Toplam		238	100.0

Tablo 16 incelendiğinde “e-Rehberlik Modülü Bana Karmaşık Geliyor” maddesine 63 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%26.5), 158 katılımcı katılmıyorum (%66.4), 15 katılımcı katılıyorum (%6.3) ve 2 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%0.8) cevabını vermiştir.

Tablo 17. *Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Çalışmalarını Modül Üzerinden Takip Etmek Bana Zor Geliyor*

S15	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulumda çalışan psikolojik danışmanların çalışmalarını modül üzerinden takip etmek bana zor geliyor.	Kesinlikle Katılmıyorum	68	28.6
	Katılmıyorum	152	63.9
	Katılıyorum	18	7.6
	Kesinlikle Katılıyorum	0	0.0
Toplam		238	100.0

Tablo 17 incelendiğinde “Okulumda Çalışan Psikolojik Danışmanların Çalışmalarını Modül Üzerinden Takip Etmek Bana Zor Geliyor” maddesine 68 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%28.6), 152 katılımcı katılmıyorum (%63.9) 18 katılımcı katılıyorum (%7.6) cevabını vermiştir

Tablo 18. *Öğrenci Yönlendirme Formlarını Modül Üzerinden Kolaylıkla Onaylayıp RAM'a Gönderebiliyorum*

S16	Kategori	Frekans	Yüzde
Öğrenci yönlendirme formlarını kolaylıkla onaylayıp RAM'a gönderebiliyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	27	11.3
	Katılmıyorum	9	3.8
	Katılıyorum	166	69.7
	Kesinlikle Katılıyorum	36	15.1
Toplam		238	100.0

Tablo 18 incelendiğinde “Öğrenci Yönlendirme Formlarını Modül Üzerinden Kolaylıkla Onaylayıp Ram'a Gönderebiliyorum” maddesine 27 katılımcı kesinlikle

katılmıyorum (%11.3), 9 katılımcı katılmıyorum (%3.8), 166 katılımcı katılıyorum (%69.7) ve 36 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%15.1) cevabını vermiştir.

Tablo 19. Öğrenci Yönlendirme İşlemlerini Kâğıt Üzerinden Yapmak Bana Daha Kolay Gelir

S17	Kategori	Frekans	Yüzde
Öğrenci yönlendirme işlemlerini kâğıt üzerinden yapmak bana daha kolay gelir.	Kesinlikle Katılmıyorum	88	37.0
	Katılmıyorum	116	48.7
	Katılıyorum	26	10.9
	Kesinlikle Katılıyorum	8	3.4
Toplam		238	100.0

Tablo 19 incelendiğinde “Öğrenci Yönlendirme İşlemlerini Kâğıt Üzerinden Yapmak Bana Daha Kolay Gelir” maddesine 88 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%37.0), 116 katılımcı katılmıyorum (%48.7), 26 katılımcı katılıyorum (%10.9) ve 8 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%3.4) cevabını vermiştir.

Tablo 20. Modülü Oldukça Yeterli Buluyorum

S18	Kategori	Frekans	Yüzde
Modülü oldukça yeterli buluyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	27	11.3
	Katılmıyorum	30	12.6
	Katılıyorum	158	66.4
	Kesinlikle Katılıyorum	23	9.7
Toplam		238	100.0

Tablo 20 incelendiğinde “Modülü Oldukça Yeterli Buluyorum” maddesine 27 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%11.3), 30 katılımcı katılmıyorum (%12.6), 158 katılımcı katılıyorum (%66.4) ve 23 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%9.7) cevabını vermiştir.

Tablo 21. *Okulun Yıllık Planını Modül Üzerinden Kolaylıkla Onaylıyorum*

S19	Kategori	Frekans	Yüzde
Okulun yıllık planını modül üzerinden kolaylıkla onaylıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	26	10.9
	Katılmıyorum	11	4.6
	Katılıyorum	164	68.9
	Kesinlikle Katılıyorum	37	15.5
Toplam		238	100.0

Tablo 21 incelendiğinde “Okulun Yıllık Planını Modül Üzerinden Kolaylıkla Onaylıyorum” maddesine 26 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%10.9), 11 katılımcı katılmıyorum (%4.6), 164 katılımcı katılıyorum (%68.9) ve 37 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%15.5) cevabını vermiştir.

Tablo 22. *e-Rehberlik Modülü Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesine Katkı Sağlamamıştır*

S20	Kategori	Frekans	Yüzde
E-Rehberlik modülü rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlamamıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	58	24.4
	Katılmıyorum	135	56.7
	Katılıyorum	28	11.8
	Kesinlikle Katılıyorum	17	7.1
Toplam		238	100.0

Tablo 22 incelendiğinde “e-Rehberlik Modülü Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesine Katkı Sağlamamıştır” maddesine 58 katılımcı kesinlikle katılmıyorum (%24.4),135 katılımcı

katılmıyorum (%56.7), 28 katılımcı katılıyorum (%11.8) ve 17 katılımcı kesinlikle katılıyorum (%7.1) cevabını vermiştir.

Tablo 23. *Modülün Eksik Yönleri Olduğunu Düşünüyorum*

S21	Kategori	Frekans	Yüzde
Modülün eksik yönleri olduğunu düşünüyorum	Evet, Düşünüyorum	62	26.1
	Hayır, Düşünmüyorum	176	73.9
Toplam		238	100.0

Tablo 23 incelendiğinde “Modülün Eksik Yönleri Olduğunu Düşünüyorum” maddesine 62 katılımcı evet, düşünüyorum (%26.1), 176 katılımcı hayır, düşünmüyorum (%73.9) cevabını vermiştir.

Tablo 24. *Sizce Modüle Hangi Özellikler Eklenmeli*

S22	Görüşler
Sizce modüle hangi özellikler eklenmeli	Rehber öğretmenlere online eğitim verilebilir
	Sınıf rehber öğretmenleri de veri girişi yapabilmeli
	Biraz daha anlaşılır ve sade olmalı
	Sınıf rehber öğretmenleri faaliyet raporlarını kaydedebilir
	Veliler de yapılan çalışmalara istatistiksel olarak erişebilir.
	Gayet güzel hazırlanmış
	Yeterlidir

Tablo 24 incelendiğinde anketin açık uçlu sorusu olan “Sizce Modüle Hangi Özellikler Eklenmeli” sorusuna verilen yanıtlar listelenmiştir. Bu soru katılımcılar için zorunlu tutulmamış olup katılımcı sayısına göre oldukça az sayıda yanıt ulaşılabilmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde elde edilen bulgular açıklanarak alan yazınla karşılaştırılacak ve alan yazına sunduğu katkılara kapsamlı bir şekilde değinilecek olup araştırmanın vardığı sonuçlar ifade edilmiştir.

Bu çalışmada 2019 yılından itibaren kullanıma açılan e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri alınmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde okul müdürlerinin modülle ilgili görüşlerinin alındığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın literatürdeki bu boşluğa katkı sağlaması hedeflenmektedir. Yapılan anketin bulgularında araştırmaya 238 okul müdürü gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların demografik yapısına baktığımızda %34'ü 0-5 yıl, %45,4'ü 6-10 yıl ve %20,6'sı 10 yıl ve üstü kıdem yılına sahiptir. Okul türleri incelendiğinde ise %2,5'i okul öncesinde, %48,7'si ilkokulda, %29,4'ü ortaokulda ve %19,3'ü lisede görev yapmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgular ayrıntılı bir şekilde incelenirken araştırmanın cevap aradığı sorular bazında değerlendirilmiştir. Araştırma soruları alt başlıklar halinde aşağıda belirtilmiştir.

Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülüne İlişkin Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma

Araştırmanın alt amaçlarından birincisi “*Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülüne ilişkin görüşleri nelerdir?*” sorusuna ilişkin ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Okul yöneticilerinin çoğu e-Rehberlik modülünün açık ve anlaşılır bir modül olduğunu ifade etmektedirler. Bu konuyla ilgili Canpolat'ın (2020) e-Rehberlik modülüne dair rehber öğretmenlerin görüşlerini aldığı araştırmada katılımcılar, modülün pratik olmaması, karışık olması, daha basite indirgenmesi gerektiği gibi görüşler belirtmişlerdir. Bunun yanında özellikle plan hazırlama konusunda oldukça pratik ve açık olduğunu belirten rehber öğretmenlere de rastlanmıştır (Canpolat, 2020). Görüşler arasında bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıkların, modülün kullanılmaya başlandığı tarihten bu yana modülde bazı değişikliklerin olmuş olması ya da artık modülü kullanan paydaşların modüle alışmış olmasından dolayı oluşmuş olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada modülün açık ve anlaşılır olduğu maddesini desteklemek adına ankete; “e-Rehberlik modülü bana karmaşık geliyor” maddesi eklenmiştir. Okul yöneticilerinin çoğu bu ifadeye katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır. Birbirine paralel bu iki maddeden elde edilen bulguların birbirlerini destekler nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

Bir diğer belirtilen görüş ise e-Rehberlik modülünün aktif olarak kullanılıp kullanılmadığıyla ilgilidir. Okul yöneticilerinin çoğu modülü aktif bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir. Fakat burada dikkat çekilmek istenen nokta, modülü aktif olarak kullanmayan yöneticilerin de olmasıdır. Literatür incelendiğinde Yaşar’ın (2023), okul rehber  ğretmenlerinin e-Rehberlik modülüne ilişkin görüşlerini aldığı araştırmasında bazı rehber öğretmenler okul yöneticilerinin onları yeterince sistem üzerinden takip etmediklerini dile getirmişlerdir. Her iki araştırma da incelendiğinde çoğu okul müdürünün modülü aktif kullandığı görülse de bazı okul müdürlerinin yeterince aktif kullanmadığı ortaya çıkmaktadır.

Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülüne dair görüşlerinden bir diğeri ise rehber öğretmenlerin modülü işlevsel kullanıp kullanmamasıyla ilgilidir. Katılımcıların çoğu rehber öğretmenlerin modülü işlevsel kullandığını belirtmiştir.

e-Rehberlik modülünde rehber öğretmenler her hafta, haftalık plan hazırlamaktadırlar. Ve okul müdürleri hazırlanan haftalık planı modül üzerinden görebilme yetkisine sahiptir (e-Rehberlik Modülü, 2020). Bu araştırmada okul yöneticilerinin haftalık plan takibi konusundaki görüşleri de alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların neredeyse yarısı haftalık planı modül üzerinden takip ederim sorusuna katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu da gösteriyor ki araştırmaya katılan okul yöneticilerinin diğer yarısı da haftalık planı takip etmemektedirler. Yaşar’ın (2023) yaptığı bir çalışmada rehber öğretmenlerin haftalık plana dair görüşlerine ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre rehber öğretmenler haftalık planın uygulanamamasından dolayı bu bölümün işlevinin olmadığını dile getirmişlerdir. G r ld ğu gibi her iki paydaş da haftalık planın işlevsel ve kullanışlı olduğuyla ilgili bir görüş bildirmemiştir.

e-Rehberlik modülüne ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde tercih dönemiyle ilgili herhangi bir görüş alınmadığı görülmüş ve bu noktada alan yazında bir boşluk tespit edilmiştir. Bu araştırmada okul yöneticilerine “*e-Rehberlik modülü tercih dönemlerinin kolay yürütülmesine katkı sağlamıştır*” ifadesi sunulmuştur. Veriler incelendiğinde okul yöneticilerinin yarısından çoğu e-Rehberlik modülünün tercih dönemlerine katkı sağlamadığını düşünmektedirler.

Her eğitim öğretim yılında MEB genel hedef, iller yerel hedef ve okullar da özel hedef belirlemektedirler. Okullar özel hedeflerini okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülü üzerinden giriş yapmasıyla belirlemiş olurlar (e-Rehberlik Modülü, 2020). Araştırma bulgularına göre okul yöneticilerinin çoğu özel hedefleri kolaylıkla sisteme girebildiklerini belirtmişlerdir.

Okul yöneticileri rehber öğretmenlerin modüle giriş yaptıkları yıllık rehberlik planını modül üzerinden onaylayıp RAM'a göndermekle yükümlüdür (e-Rehberlik Modülü, 2020). Araştırmada elde edilen veriler gösteriyor ki okul yöneticilerinin çoğu yıllık çerçeve planını kolaylıkla onaylayıp RAM'a gönderdiklerini belirtmişlerdir.

Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Avantajlarına Yönelik Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma

Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımıyla ilgili görüşlerinden birisi de modülün rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağladığıdır. Katılımcıların çoğu bu bağlamda aynı görüşe sahiptir. Literatür incelendiğinde rehber öğretmenlerin de modülün rehberlik hizmetlerine katkı sağladığı görülmektedir. Yaşar'ın (2023) yaptığı çalışmada modülle ilgili rehber öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre rehber öğretmenler modülün özellikle verilerin saklanması ve süreç içerisinde verilere kolayca ulaşılması anlamında büyük bir kolaylık sağladığını düşünmektedirler. Dolayısıyla rehber öğretmen ve okul idarecilerinin modülün rehberlik hizmetleri açısından avantajlı olduğu konusunda hemfikir oldukları ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada ulaşılmak istenen sonuçlardan birisi de e-Rehberlik modülünün rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini ne kadar etkilediği konusudur. Elde edilen bulgular gösteriyor ki okul yöneticilerinin çoğu modülün rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini arttırdığını düşünmektedirler. Ülkemizde yapılan diğer araştırma sonuçları da bu düşüncüyü desteklemektedirler. Bir araştırmada okul rehber öğretmenlerinin de modülle birlikte rehberlik hizmetlerinin görünürlüğünü arttırdığını ifade ettikleri görülmektedir ve bununla birlikte diğer paydaşların sunulan hizmetlere ulaşmasının oldukça faydalı olduğu sonucuna varılmıştır (Yaşar, 2023). Her iki paydaşın da bu konuda benzer ifadeler kullanması araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Modülün rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini artırması, sisteme sunduğu avantajlar açısından değerlendirilebilir.

Yapılan anket çalışmasında e-Rehberlik modülünün rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliği arttırdığı sonucunu destekleyen farklı maddeler de bulunmaktadır. Örneğin *“Okulumda görev yapan rehber öğretmenlerin bireysel görüşmelerini kolaylıkla takip edebiliyorum”* ve *“Okulumda görev yapan rehber öğretmenlerin grup çalışmalarını kolaylıkla*

takip edebiliyorum” sorularına okul yöneticilerinin çoğu katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu soruya verilen yanıtlar da rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini arttırdığını destekler niteliktedir. Bununla birlikte her iki maddeyi desteklemek adına ankete; *“Okulumda görev yapan rehber öğretmenleri modül üzerinden takip etmek bana zor geliyor”* maddesi eklenmiştir. Elde edilen bulguların birbirine paralel olduğu tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin çoğu bu maddeye katılmıyorum veya kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Katılımcılar *“Okulumda görev yapan rehber öğretmenlerin kaç bireye ulaştığını modülden kolaylıkla takip edebiliyorum”* sorusuna çoğunlukla katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu soru da yine rehber öğretmenlerin yaptıkları çalışmaların takip edilip edilmediğini göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre okul yöneticileri rehber öğretmenlerin kaç öğrenciye, kaç öğretmene ve kaç veliye ulaştıklarını modül üzerinden kolaylıkla takip etmektedirler. Verilen hizmetin takip edilebilirliğinin artmış olmasını modülün bir diğer avantajı olarak düşünülebilir.

e-Rehberlik modülünün kullanılmaya başlanmasıyla birlikte artık öğrenci yönlendirmeleri de modül üzerinden yapılmaya başlanmıştır (e-Rehberlik Modülü, 2020). Araştırma bulgularına göre okul yöneticilerinin çoğu modül üzerinden yönlendirme işlemlerini kolaylıkla gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Yaşar’ın (2023) yaptığı araştırmada görüşleri alınan bir rehber öğretmen, yönlendirmelerin hala manuel yapıldığını ve bu işlemlerin henüz pasif olduğunu dile getirmiştir (Yaşar, 2023). Fakat sistem her yıl güncellendiği için mevcut durumda yönlendirme ekranı aktif olduğundan okul yöneticilerinin çoğunun artık bu işlemleri modül üzerinden yaptığını görmekteyiz. Bununla birlikte okul yöneticilerinin büyük çoğunluğu yönlendirme işlemlerinin kâğıt üzerinde değil de sistemden gerçekleştirilmesinin daha kolay olduğunu belirtmişlerdir. Alan yazındaki rehber öğretmenlerin görüşlerinin alındığı araştırmalarda rehber öğretmenlerin modülün kâğıt yükünü azalttığı konusunda görüş çokluğunda oldukları görülmektedir (Yaşar, 2023).

Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Eksik Yönleriyle İlgili Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma

e-Rehberlik modülünün eksik yönlerine ilişkin yalnızca rehber öğretmenlerde görüş alınmıştır. Bu araştırmada ise okul yöneticilerinin de bu konudaki görüşleri alınarak alan yazına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşlerinin alındığı bu araştırmada elde edilen bulgulara göre okul yöneticilerinin çoğu modülü oldukça yeterli

bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunu destekleyecek “Modülü Eksik Buluyorum” maddesine ise aynı oranda hayır cevabını vermişlerdir. Elde edilen bulgulardan varılan sonuç, modülün amaca hizmet ettiği ve yeterli olduğu yönündedir.

Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülüne Neler Eklenebileceğiyle İlgili Görüşleri Nelerdir Sorusuna İlişkin Tartışma

Literatürde yine okul yöneticilerinin modüle neler eklenebileceğiyle ilgili herhangi bir görüşe rastlanmamıştır. Okul yöneticilerinin bu konudaki görüşleri aşağıda listelenmiştir:

- Görüşlerden birisinin “*rehber öğretmenlere modül üzerinden online eğitim verilebilir*” olduğu görülmüştür. Ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde bu konuda rehber öğretmenlerden de sistem üzerinden eğitim alınabileceği görüşlerine rastlanmaktadır (Canpolat, 2020; Yaşar, 2023).
- Bir diğer görüş “sınıf rehber öğretmenleri de veri girişi yapabilmeli” olarak belirtilmiştir. Yapılan bir araştırmada rehber öğretmenlerin de bu konuya değindiklerine ulaşılmıştır (Yaşar, 2023).
- “*Tercih dönemlerinin daha verimli geçmesi için modülden çeşitli içerikler sunulabilir*”
- “*Okul rehber öğretmeni bazen dönem ortasında gelebiliyor. Böyle durumlar için yıllık planın Ram’a gönderilmesi butonu sürekli açık olmalı*”
- Veliler de yapılan çalışmalara istatistiksel olarak erişebilir.

Sonuç

Bu çalışmada okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleri incelemiştir. Bulgular okul yöneticilerinin;

- e-Rehberlik modülünün açık ve anlaşılır olduğu
- e-Rehberlik modülünü aktif kullandıkları
- Okul rehber öğretmenlerinin modülü işlevsel kullandığı
- Modülün rehberlik hizmetlerine katkı sağladığı,
- Modülle birlikte rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğinin arttığı,
- Haftalık plan bölümünün aktif kullanılmadığı,
- Modülün tercih dönemlerine katkı sağlamadığı,
- Modüldeki tüm işlemlerin kolaylıkla yapılabildiği,
- Modülün oldukça yeterli olduğu

- Modüle; rehber öğretmenlere eğitim içerikleri eklenmesi, sınıf rehber öğretmenlerinin de veri girişi yapabilmesi, tercih dönemleri için çeşitli içerikler eklenmesi, görüşlerine ulaşılmıştır.

Öneriler

Bu çalışma okul yöneticilerinin e-Rehberlik modülünün kullanımına ilişkin görüşleriyle ilgili bulgular sunmaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Uygulayıcılara Öneriler

- Rehber öğretmenlere modül üzerinden eğitim ya da online hizmetler sunabilecekleri bir bölüm oluşturulabilir.
- Haftalık plan bölümü geliştirilebilir ya da daha işlevsel hale getirilebilir.
- Okul yöneticilerinin rehber öğretmenler tarafından oluşturulan haftalık plan bölümüne dair görüş bildirmesi istenebilir. Böylelikle haftalık planın daha işlevsel kullanılması sağlanabilir.
- Okul yöneticilerinin okulda yürütülen rehberlik faaliyetleriyle ilgili görüşleri sistem üzerinden yapılabilir.
- Tercih dönemlerinin daha verimli geçmesi için bu dönemle ilgili çeşitli içerikler modülde toplanabilir.

Araştırmacılara Öneriler

- e-Rehberlik modülüne dair görüşlerin alındığı çok kısıtlı sayıda araştırma olmasından dolayı farklı illerde ve daha çok bireye ulaşarak yeni çalışmalar yapılabilir.
- Sınıf rehber öğretmenlerinin veya diğer paydaşların görüşleri de alınabilir.
- Okul rehber öğretmenlerinin görüşlerini almak için daha çok bireye ulaşmak adına anket çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abisoye, O. A., Alabi, I. O., Ganiyu, S. O., Abisoye, B. O., & Omokore, J. (2015). A web based career guidance information system for pre-tertiary institution students in Nigeria. *IJSRSET*152247, 1(3), 229-240.
- Altan, Ercan (2020). *Politikalar nasıl değişir? Türk milli eğitim sisteminde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri politikalarının değişimi* (Tez No. 671180) [Yüksek lisans tezi, Bandırma On Yedi Eylöl Üniversitesi, Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Altıntaş, E. (2021). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik. G. Can (Ed.), *Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (ss. 1-29). Pegem Yayıncılık.
- Aubrey, R. F. (1977). Historical development of guidance and counseling and implications for the future. *Personnel & Guidance Journal*, 55 (6), 288-295.
- Bakırcıoğlu, R. (1985). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Bakırcıoğlu Yayınları.
- Bayrakcı, S. (2020). *Dijital yetkinlikler bütünü olarak dijital okuryazarlık: Ölçek geliştirme çalışması* (Tez No. 627541) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi İstanbul] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bayrakcı, M. (2007). Türkiye’de eğitim yönetimi bilgi sistemleri ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 395-420.
- Bharamagoudar, S. R., Geeta R. B., & Totad S. G. (2013). Web based student information management system. *International Journal of Advanced Research in Computer and Communication Engineering*, 6(2), 2342-2348.
- Büyükoztürk, ř. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Canpolat, M. (2020). Okul psikolojik danışmanlarının e-rehberlik modölüne ilişkin görüşleri. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 241-252.
- Çetinkaya, B. (2017). Rehberlikte temel kavramlar. B. Aydın (Ed.), *Rehberlik içinde* (ss. 2- 36). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çil, İ., Tokat, M. A., Türkan, Y. S., & Doğan, N. (2014). Temel eğitim kurumlarında e-rehberlik ve danışmanlık karar destek sistemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Faköltesi Dergisi*, 29(29-2), 34-56.
- Derelioğlu, Y. (2008). Rehberlik. Gazioğlu, İ.E., & İlgar, ř. M. (Ed.). *Öğretmen ve öğretmen adayları için rehberlik içinde* (8. baskı, ss. 2-19). Pegem Akademi.
- Dikmen, Y. (2003). *Okullarda rehberlik hizmetlerinin yürütölmesi sürecinde karşılaşılan sorunlar ve okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerinin yürütölmesindeki rolü hakkında rehber öğretmenlerinin görüşleri* (Tez No. 802223) [Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Doğan, N., & Tokat, M. A. (2007, şubat). *E-rehberlik test ve öğrenci dosyası takip sistemi* [Akademik Bilişim Konferansında sunulan bildiri], Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya. Erişim adresi: <https://ab.org.tr/ab07/program/90.html>
- Doğan, S. (1997). Eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik. L. Küçükahmet (Ed.), *Eğitim bilime giriş içinde* (s. 287-322). Gazi Kitabevi Yayıncılık.

- Doğan, S. (2000). Okul rehberliği ve danışmanlığı alanında çağdaş bir yaklaşım: Kapsamlı rehberlik program modeli. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(13), 56-64.
- Erkan, S. (2017). *Psikolojik danışma ve rehberlikte program geliştirme*. Pegem Akademi.
- Garland, R. (1991). *The mid-point on a Likert rating scale: Is it desirable?* *Marketing Bulletin*, 2, (ss. 66-70).
- Girgin, G. (2004). Psikolojik danışma ve rehberlik. A. Kaya (Ed.), *Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik içinde* (2. baskı). Anı Yayıncılık.
- Gladding, S. (2012). *Counseling: A comprehensive profession*. Pearson (The Merrill Counseling Series).
- Glanz, E. C. (1974). *Guidance: Foundations, principles and techniques*. Mas. Allynand Bacon Co.
- Granello, D. H., & Young, M. E (2012). *Counselingtoday: Foundations of professionalidentity*. Pearson.
- Gürbüz, S. (2021). *Türkiye cumhuriyeti kalkınma planlarında rehberlik hizmetleri* (Tez No. 660063) [Yüksek lisans tezi, Bayburt Üniversitesi, Bayburt]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güven, M. (2009). Milli eğitim bakanlığı müfettişlerinin okul rehberlik hizmetleri ve denetimiyle ilgili görüşleri. *Journal of International Social Research*, 2(9), 171- 179.
- Gysbers, N. C. (1997). A model comprehensive guidance program. N. C Gysbers ve P. Henderson (Ed.), *Comrehensive guidance programs that work içinde* (ss. 1-24). Caps Publication.
- Gysbers, N. C. (2004). Comprehensive guidance and counseling programs: Theevolution of accountability. *Professional School Counseling*, 8(1), 1-14.
- Hartung, P. J., & Blustein, D. L. (2002). Reason, intuition and socialjustice: Elaborating on Parson’s careerdecision-making model. *Journal of Counselingand Development*, 80(1), 41–47.
- Havighurst, R. (1972). *Developmental tasks and education*. Dawid MvKay Co.
- Herr, E. L. (1999). *Counseling in a dynamicsociety: Contexts & practices for the 21st century*. Alexandria, American Counseling Association.
- Hill G.E. (1973) “*Guidance in elementary schools*” *readings in guidance in the elementary schools*. McGraw-Hill.
- İşıkşal, S, (2004). E-Devlet dönüşümünde kamu kurumlarının yapması gerekenler. *TBD Bilişim Şurası* 2-16, Ankara, 4-14.
- Karataş, E. (2021). *Özel eğitim okullarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin psikolojik danışmanların görüş ve önerileri* (Tez No. 681347) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karataş, İ., & Polat, M. (2015). Okul yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine bakış açıları üzerine okul rehber öğretmenlerinin görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 105-123.
- Kepçeoğlu, M. (1990). *Psikolojik danışma ve rehberlik* (5. baskı). Kadıoğlu Matbaası.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Özerler Matbaası.
- Kepçeoğlu, M. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Alkım Yayınevi.

- Keskin, C. (2022). *Anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetlerine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi* (Tez No. 722388) [Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kızılboğa, R., & Erdoğan, Y. (2012). Millî Eğitim Bakanlığı e-Okul uygulamasının yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Bakanlığı Dergisi*, 42(193), 5-16.
- Korkut-Owen, F., & Owen D. W. (2012). Psikolojik danışmanların bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaları üzerine bir pilot çalışma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(5), 51-67.
- Körnes, A. (2002). *E-devlet yolunda Türkiye*. Türkiye Bilişim Derneği.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (6. baskı). ÖSYM Yayınları.
- Kuzgun, Y. (2009). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş* (4. baskı). Nobel Yayınevi.
- Leahy, M. J., Rak, E., & Zanskas, S. A. (2009). A brief history of counseling and specialty areas of practice. In I. Marini & M. A. Stebnicki (Eds.), *The Professional counselor's desk reference* (pp. 3-13). Springer.
- MEB, (2008). RAM Modülü. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_12/15020526_rammodl.ppt
- MEB, (2019). e-Rehberlik modülü kullanma kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/08151007_2020_e-REHBERLYK_KILAVUZ.pdf
- Myrick, R. D. (1997). *Developmental and managing your school guidance and counseling program*. (5. baskı). ACA 5999 Stevenson Avenue Alexandria, VA 22304.
- Nazlı, S. (2015). Yozgat polis meslek yüksekokulu kapsamlı gelişimsel rehberlik programı tasarımı süreci. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 1-13.
- Nazlı, S. (2016). Türk polis akademisi kapsamlı gelişimsel rehberlik programı politikası. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 35(19), 387-409.
- Nazlı, S. (2020). Okullarda PDR programı tasarlama. Işık, Ş. (Ed.), *Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (ss. 63-78). Pegem Akademi.
- Nazlı, S. (2023). *Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı*. (8. Baskı). Anı Yayınları.
- Odabaşı, B. (2013). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık* (1. baskı). Çizgi Kitapevi.
- Oktaviana, L., Fernandob Y., Romadhonib R., & Noviana N. (2021). Developing a web-based application for school counselling and guidance during COVID-19 Pandemic. *Journal of Community Service and Empowerment*, 3(2), 110-117. <https://doi.org/10.22219/jcse.v2i3.17630>
- Özgüven, İ. E. (1990). Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinin dün ve bugün. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 4-15.
- Özmen, S., & Toprak, F. (2020). Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin sunumu: yasal dayanaklar, bakanlık ve il-ilçe düzeyinde sunulan hizmetler. Güven, M. ve Toraman, S. (Ed.). *Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri içinde* (ss. 79-84). Afşar Ofset.
- Parmaksız, İ., & Gök, A. (2018). Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde karşılaştıkları güçlükler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 247-265.

- Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2020, 14 Ağustos). Resmî Gazete (Sayı: 31213). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/08/20200814-2.htm>
- Schmidt, J. J. (2014). *Counseling in school: Comprehensive programs of responsive services for all students*. (6 th Edition). Pearson.
- Tagay, Ö., & Karataş, Z. (2018). Okul psikolojik danışmanlarının e-Rehberlik modülü kapsamında rehberlik hizmetlerinin planlanmasına ilişkin görüşleri. *Okul PsikolojikDanışmanlığı Dergisi*, 1(1), 31-43.
- Thompson, R. (1992). School counseling renewal strategies for the twenty-first century, Accelerated Development Inc. Publis.
- Topcu, Ç. (2014). 9. Sınıf rehberlik programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Tez No. 361920) [Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tuazon, J.L., & Tacuban, T.N. (2016). Guidance and counseling information support system. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, 1(5), 9-15.
- Turan, İ., Şimşek, Ü., & Aslan, H. (2015). Eğitim araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-tipi soruların kullanımı ve analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (30), 186-203.
- Ulu-Ercan, E. (2019). Yükseköğretimde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine genel bir bakış. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 46-56.
- Uz-Baş, A. (2009). Rehberlik. içinde B. Aydın (Ed.), *Rehberlikte temel kavramlar* (2. baskı). Pegem A Akademi.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik (pdr) mesleği ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111. <https://doi.org/10.17860/efd.52826>
- Yaşar, S., (2023). *E-rehberlik modülünün rehberlik hizmetlerine katkısına dair okul psikolojik danışmanları ve rehber öğretmenlerinin görüşleri* (820287) [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi-Siirt]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.
- Yeşilyaprak, B. (2009). The development of the field of psychological counseling and guidance in Turkey: Recent advances and future prospects. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(1), 193-213.
- Yeşilyaprak, B. (2014). *21.yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri* (23. baskı). Nobel.
- Yeşilyaprak, B. (2016). *21. yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri: Gelişimsel yaklaşım*. Nobel.
- Yıldıran, G. (2014). Psychological counseling, advocacy, accountability, and technology. *Boğaziçi University Journal of Education*, 31(1), 1-6.
- Yüksel, G. (2003). İlköğretim öğrencilerinin gelişim alanları, gelişim alanlarının işaretçisi olan ihtiyaçlar ve geliştirilmesi gereken beceriler: Bu süreçte rehber öğretmenin işlevleri: Kurumsal bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 41-49.
- Yüksel, Ş. F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-26.

- Yüksel, Ş. F. (2012). Geçmişten günümüze Türk Milli Eğitim Şuralarındaki psikolojik danışma ve rehberlik ile ilgili alınmış kararların incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 206-224.
- Yüksel-Şahin, F. (2018). *Psikolojik danışmanlar için el kitabı* (2. baskı). Nobel Yayınevi.

EKLER

Ek-1. Etik Kurul İzin Yazısı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu

Sayı : E-56785782-050.02.04-2400151632
Konu : Etik Kurul Kararı (Merve ÇAKIR
04/06)

09.05.2024

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 22.04.2024 tarihli ve E-29202147-101.02.02-2400130805 sayılı belge.

Danışmanlığımı Doç.Dr. Arzu GÜLBAHÇE'nin yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Merve ÇAKIR'ın "Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" isimli bilimsel tez araştırması ile ilgili, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu'nun 02.05.2024 tarih ve 04/06 sayılı kararı ektedir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof.Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Kurul Başkanı

Ek :

- 1 - 02.Etik Kurul Proje 04-06 Merve ÇAKIR
- 2 - 03.Etik Kurul Kararı 04-06 Merve ÇAKIR
- 3 - 04.Karar Formu 04-06 Merve ÇAKIR

Dağıtım:

Gereği:
Sayın Doç.Dr. Arzu GÜLBAHÇE

Bilgi:
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul
Başkanlığına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 7593ede1-af6b-4777-bef4-4b49fbc3f2b9
Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
25240 Erzurum
Tel: +90 442 2315630
Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/#!/birim=egitim-bilimleri-enstitusu>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ata Turk-universitesi-ebys>

Bilgi: Ayşe Demet BİNDESEN TOKSOY
Faks: +90 442 2315883
E-Posta: egitbil@atauni.edu.tr

Ek-2. Araştırma Uygulama İzni Üst Yazısı

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-17480297-605.01-103576778
Konu :Araştırma Uygulama İzni
(Merve ÇAKIR)

02.06.2024

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi :a) Milli Eğitim Bakanlığının (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı 2020/2 numaralı Genelgesi.
b) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 27.05.2024 tarihli ve E-88179374-100-2400171038 sayılı yazısı ve ekleri.

İlgi (b) yazı ile Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Merve ÇAKIR'ın "**Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**" konulu çalışmasına veri toplamak amacıyla müdürlüğümüze bağlı tüm resmi ve özel eğitim kurumlarında yöneticilere yönelik tez çalışması uygulama talebinde bulunmuştur.

Söz konusu talep müdürlüğümüzce oluşturulan araştırma uygulama izin komisyonu tarafından incelenmiş olup, yapılacak araştırma uygulama izninin ilgi (a) Genelge hükümleri doğrultusunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmasını ve uygulamalarda sadece ekte sunulan imzalı ve mühürlü veri toplama araçlarının kullanılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Sancak GÜNDOĞDU
Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
Enver KIVANÇ
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Anket ve Araştırma Ön İnceleme Formu (1 sayfa)
- 2-Tez Çalışma Evrakları (27 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hürriyet Mahallesi Yeni Hükümet Caddesi No:515 Muş Merkez

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (436) 212 35 83

E-Posta: stratejigelistirme49@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Zeki GÜRTÜRK

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

İnternet Adresi: <https://mus.meb.gov.tr>

Faks:4362121988

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorumli.meb.gov.tr/adresinden> d167-d3hc-3129-9eh9-4dea kodu ile teyit edilebilir

Ek-3. Okul Yöneticilerinin e-Rehberlik Modülünün Kullanımına İlişkin Görüşlerini Belirleme Anket Formu

Değerli katılımcı, bu bilgiler bilimsel bir çalışmada kullanılmak amacı ile toplanmaktadır. Sizden maddelere; “**hiç katılmıyorum, katılmıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum**” seçeneklerinden size uygun olanı seçip sağındaki kutucuğu işaretlemeniz istenmektedir. Sizi yansıtan yanıtlar, yapılacak olan bilimsel çalışmanın etkili ve verimli olmasını sağlayacaktır. Desteğiniz için şimdiden teşekkürler.

Psk. Dan. Merve ÇAKIR

1. Kaç yıldır okul yöneticisi olarak görev yapmaktasınız?

☐ 0-5 yıl

☐ 5-10 yıl

☐ 10 yıl ve üstü

2. Çalıştığınız okulun türü nedir?

☐ Okulöncesi

☐ İlkokul

☐ Ortaokul

☐ Lise

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
3. e-Rehberlik modülü açık ve anlaşılır bir modüldür.				
4. E-rehberlik modülünü aktif olarak kullanırım.				
5. Okulumda görev yapan okul psikolojik danışmanı/ları e- Rehberlik modülünü işlevsel kullanır.				
6. e-Rehberlik modülü PDR hizmetlerinin yürütülmesinde kolaylık sağlamıştır.				
7. e-Rehberlik modülü, rehberlik hizmetlerinin kontrol edilebilirliğini arttırmıştır.				
8. Okulumda çalışan psikolojik danışmanların bireysel görüşmelerini kolaylıkla takip edebiliyorum.				
9. Okulumda çalışan psikolojik danışmanların çalışmalarında kaç bireye ulaştığını kolaylıkla takip edebiliyorum.				
10. Okulumda çalışan psikolojik danışmanların yaptığı grup çalışmalarını kolaylıkla takip edebiliyorum.				
11. Okulumda çalışan psikolojik danışmanların hafta boyunca sürdüreceği çalışmaları haftalık plan bölümünden takip ederim.				
12. e-Rehberlik modülü, tercih dönemlerinin daha kolay yürütülmesine katkı sağlamıştır.				
13. Okulun özel hedeflerini modül üzerinden kolaylıkla yapabiliyorum.				
14. e-Rehberlik modülü bana karmaşık geliyor.				
15. Okulumda çalışan psikolojik danışmanların çalışmalarını modül üzerinden takip etmek bana zor geliyor.				

16. Öğrenci yönlendirme formlarını kolaylıkla onaylayıp RAM'a gönderebiliyorum.				
17. Öğrenci yönlendirme işlemlerini kağıt üzerinden yapmak bana daha kolay gelir.				
18. Modülü oldukça yeterli buluyorum.				
19. Okulun yıllık planını modül üzerinden kolaylıkla onaylıyorum.				
20. e-Rehberlik modülü rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlamamıştır.				

21. Modülün eksik yönleri olduğunu düşünüyorum.

O hayır, düşünmüyorum

O evet, düşünüyorum

22. Sizce modüle hangi özellikler eklenmeli? Görüşlerinizi yazınız.

.....

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Merve ÇAKIR

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans Öğrenimi:2018, Malatya İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Erzurum Atatürk Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

İŞ DENEYİMLERİ

2019'dan bu yana Millî Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli eğitim kurumlarında Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen olarak görev yapmaktadır.